

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Znalosti žáků druhého stupně vybrané základní školy v předlékařské první pomoci
Knowledge pupils from grades 6 to 9 of elementary school in pre-primary first aid.

Ing. Markéta Nečasová

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.
Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: Pedagogika – výchova ke zdraví

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Znalosti žáků druhého stupně vybrané základní školy v předlékařské první pomoci potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 2019

Poděkování:

Ráda bych poděkovala paní PhDr. Jaroslavě Hanušové, Ph.D. za odborné vedení a pomoc při tvorbě mé bakalářské práce.

ABSTRAKT

Cílem této práce je zjistit znalosti žáků druhého stupně vybrané základní školy v předlékařské první pomoci. V její teoretické části je popsána charakteristika a typy předlékařské první pomoci. Dále pak popis postupů předlékařské první pomoci ve vybraných situacích. V praktické části se práce věnuje zjištění znalostí žáků druhého stupně vybrané základní školy v předlékařské první pomoci. K řešení bylo použito dotazníku, který byl předložen žákům šestého a devátého ročníku vybrané základní školy. Dotazníkem se zjišťovaly teoretické znalosti, znalosti při řešení konkrétních situací a způsob získávání znalostí v předlékařské první pomoci. Vyhodnocením dotazníků se zjistilo, že žáci vybrané ZŠ v 70 % správně odpoví a řeší situace v předlékařské první pomoci, procento správných odpovědí roste s ročníkem a také, že žáci mají vyšší znalosti v řešení konkrétních situací. Také, že výrazný podíl na získávání znalostí v předlékařské první pomoci žáků má škola. Porovnáním způsobu zařazení předlékařské první pomoci do výuky žáků šestého a devátého ročníku vybrané základní školy a výsledků zjištění v dotazníku, vede ke zjištění pozitivního vlivu aktivního způsobu získávání znalostí žáků. Výsledky této práce ukazují na důležitost zařazení předlékařské první pomoci do výuky a popularizaci tohoto tématu na základní škole.

KLÍČOVÁ SLOVA

Předlékařská první pomoc, zásady poskytování první pomoci, žáci základní školy

ABSTRACT

The aim of this work is to find out the knowledge of pupils of the second grade of primary school in pre-medical first aid. The theoretical part describes the characteristics and types of pre-medical first aid. Furthermore, a description of pre-medical first aid procedures in selected situations. In the practical part, the work deals with the knowledge of the pupils of the second stage of the selected primary school in the pre-medical first aid. The questionnaire was used for the solution, which was presented to the pupils of the sixth and ninth year of the selected primary school. The questionnaire investigated theoretical knowledge, knowledge in solving specific situations and the method of acquiring knowledge in pre-medical first aid. By evaluating the questionnaires, it was found that the pupils of the selected primary school respond correctly in 70 % and solve the situation in pre-medical first aid, the percentage of correct answers increases with the year and also that the pupils have higher knowledge in solving specific situations. Also, the school has a significant share in acquiring knowledge in pre-medical first aid pupils. By comparing the way in which pre-medical first aid is included in the education of pupils in the sixth and ninth grades of the selected elementary school and the findings of the questionnaire, it leads to a positive influence of the active way of acquiring pupils' knowledge. The results of this work show the importance of including pre-medical first aid in teaching and popularizing this topic at primary school.

KEYWORDS

Pre medical first aid, provision of emergency first aid, elementary school pupils

Obsah

Úvod	6
1 Teoretická část	7
1.1 Předlékařská první pomoc	7
1.1.1 Cíle předlékařské první pomoci	7
1.1.2 Rozdělení předlékařské první pomoci	8
1.1.3 Úrazy a jejich prevence u dětí	9
1.1.4 Základní pojmy v předlékařské první pomoci	10
1.2 Základní postupy první pomoci	13
1.2.1 Základní zajištění životních funkcí a resuscitace	14
1.2.2 Vybrané postupy v poskytování předlékařské první pomoci	19
1.3 Vzdělávání v poskytování předlékařské první pomoci	24
1.3.1 Předlékařská první pomoc v RVP ZŠ	24
2 Výzkumná část	26
2.1 Cíle a úkoly práce	26
2.2 Metody výzkumu	27
2.2.1 Dotazník	27
2.2.2 Cílová skupina	27
2.2.3 Výsledky dotazníkového šetření	29
2.3 Diskuze, komparace dat a doporučení pro praxi	43
Závěr	55
Seznam použitých informačních zdrojů	56
Seznam příloh	58

Úvod

Předlékařská první pomoc je velmi důležitým bodem záchranu života. Rozdíl mezi poskytnutím první pomoci a zaváháním, nebo nicneděláním, může znamenat rozdíl mezi životem a smrtí. Dost často je taková situace, kdy může jít o život, velmi náročná i pro dospělého člověka. Do takových situací, kdy bude třeba první pomoc podat, se ovšem mohou dostat děti v již velmi nízkém věku. Proto je potřeba, aby s touto problematikou byly děti seznamovány již v útlém věku přiměřeně jejich schopnostem. Již v mateřské škole dle RVP PV by děti měly mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a o tom kde, kdy a jak hledat pomoc¹.

Na základní škole pak probíhá prohlubování a rozšiřování těchto znalostí o poskytování předlékařské první pomoci. Důležité je, aby děti s informacemi o první pomoci přicházely do styku často a různými způsoby, aby si správné postupy mohly vyzkoušet, zafixovat, a v případě nutnosti tyto postupy byli schopny použít. Také je důležité, aby je tato oblast začala zajímat a chtěli jí věnovat celoživotní pozornost. V této práci se budu věnovat znalostem žáků druhého stupně vybrané základní školy v předlékařské první pomoci. Také budu zjišťovat kdy a jakou formou se s předlékařskou první pomoci žáci seznamují. Porovnáám znalosti žáků různých ročníků druhého stupně základní školy. Zjistím, zda převládají znalosti v teoretických otázkách, nebo v řešení konkrétních situací. Na základě vyhodnocení dotazníku a studia ŠVP a programů probíhajících ve vybrané škole navrhuji možné další činnosti vedoucí k prohloubení získaných informací.

¹ Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2018, [cit. 2018-08-13]. Dostupné z WWW: http://www.msmt.cz/file/45304_1_1/

1 Teoretická část

V teoretické části bakalářské práce se budu věnovat předlékařské první pomoci a základním pojmům s ní spjatými. Dále se budu věnovat popisu jednotlivých základních postupů předlékařské první pomoci v případech a situacích, které používám v dotazníku.

1.1 Předlékařská první pomoc

Předlékařská první pomoc, je pomoc poskytnuta laikem, před příjezdem záchranné služby nebo jiné odborné složky. První pomoc je souborem aktivit, které jsou proveditelné na místě bez speciálních pomůcek. Aktivit, které je schopna provést každá osoba znalá zásad první pomoci. Při poskytnutí první pomoci jde o zásadní okamžiky, velmi často rozhodující o zachování života a zdraví člověka. Jde o rychlé, zhodnocení situace, účelné a rozhodné jednání. Součástí první pomoci je také zavolání záchranné služby a vytrvalá péče o postiženého až do příjezdu zdravotní záchranné služby².

Povinnost poskytnutí první pomoci je zakotvena také v trestním zákoníku³. *Podle §150 trestního zákona (trestní sazba až 2 léta) spáchá trestní čin ten, „kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví vážné známky poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného“.* Z pohledu tohoto zákona poskytnutí první pomoci laikem odpovídá i jen zavolání odborné pomoci, tedy záchranné služby, hasičů, horské služby atd.⁴

1.1.1 Cíle předlékařské první pomoci

Hlavním cílem předlékařské první pomoci je záchrana života, zabránění vzniku dalších poranění a snížení trvalých následků. Také zajistit bezpečné prostředí pro pacienta, záchránce i pro okolí. Cílem poskytnutí první předlékařské pomoci je také udělat vše pro rychlejší uzdravení. Mezi činnosti spadající do předlékařské první pomoci patří například

²HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Zásady předlékařské první pomoci*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-647-5.

³ *Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Vydání: deváté. Praha: Armex Publishing, 2018. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-56-4.

⁴ FRANĚK, Ondřej. *První pomoc a právo* [online]. 2014-03 [cit. 2017-02-17]. S. 1. PDF. [Dostupné online](#).

zavolání záchranné služby, hasičů či jiné odborné pomoci, resuscitace, zastavení krvácení, udržování raněného v klidu⁵.

1.1.2 Rozdělení předlékařské první pomoci

První pomoc se dělí na několik typů pomoci.

- Laická předlékařská první pomoc
- Technická první pomoc
- Odborná přednemocniční první pomoc

Laická předlékařská pomoc je pomoc poskytnuta laikem, tedy člověkem bez patřičného lékařského vzdělání, a speciálních pomůcek či zařízení. Úkolem je bezprostřední pomoc při ohrožení zdraví, nebo života a zajištění bezpečí, zabránění zhoršení stavu pacienta. Součástí laické první pomoci je také zavolání záchranné služby. Úkolem zachránce je zhodnotit celkový stav situace, zjistit, zda nehrozí další nebezpečí, kolik je raněných a zachránců, zda jsou dostupné nějaké materiální prostředky pomoci a také zda je vůbec možné zavolat záchrannou službu⁶.

První pomoc často začíná poskytnutím takzvané technické první pomoci. Pomoci vedoucí k odstranění příčin ohrožení zdraví či života. Jde například o uhašení ohně, či odstranění překážek. Zachránce však musí v první řadě zhodnotit, zda je bezpečné tuto pomoc poskytnout a neohrožuje ho to na životě. Běžně tuto pomoc poskytují odborně vyškolené složky jako hasičský záchranný sbor či horská služba⁷.

Poté následuje odborná přednemocniční první pomoc. Tu na místě poskytuje tým záchranné zdravotní služby s použitím jim dostupných prostředků. A vede k záchraně zdraví a života. Součástí je ošetření na místě a transport do nejbližšího zdravotního nebo nemocničního zařízení, kde pacienta převezme lékař daného zařízení⁸.

⁵HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Zásady předlékařské první pomoci*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-647-5.

⁶KELNAROVÁ, Jarmila. *První pomoc I: pro studenty (3)oborů*. Praha: Grada, 2007. Sestra (Grada). ISBN 9788024721828.

⁷KELNAROVÁ, Jarmila. *První pomoc I: pro studenty (3)oborů*. Praha: Grada, 2007. Sestra (Grada). ISBN 9788024721828.

⁸KELNAROVÁ, Jarmila. *První pomoc I: pro studenty (3)oborů*. Praha: Grada, 2007. Sestra (Grada). ISBN 9788024721828.

1.1.3 Úrazy a jejich prevence u dětí

Ve vyspělých zemích jsou úrazy dětí nejčastější příčinou jejich úmrtí. V České republice je ročně ošetřeno 450tisíc dětí na následky úrazů, 200 dětí zemře, a 3000 dětí má po úrazu trvalé následky. Nejčastější příčinou úrazu jsou dopravní nehody. Dopravní nehody s následkem smrti dítěte pak tvoří více než polovinu dětských úmrtí. Mezi další smrtelné úrazy patří utonutí, popáleniny, pády z výšek, otravy. Mezi nejčastější úrazy obecně pak patří pády⁹.

Snížit množství úrazů můžeme pomocí prevence. Prevenci můžeme, dle zacílení činností před nebo při vzniku úrazu, rozdělit na primární, sekundární a terciální. Nebo také z pohledu činností vedoucí k zabránění vzniku na aktivní či pasivní. Primární prevenci můžeme zabránit vzniku úrazu. Jde nejčastěji o mechanické zábrany, jako například zálepky zásuvek, zábrany kolem bazénu, mechanické zábrany schodišť, bezpečnostní uzávěry na lahvích s chemikáliemi. Ale také o legislativní prvky jako snížení rychlostních limitů, požadavky a kontrola bezpečnosti hraček a podobně. V neposlední řadě jde také o osvětu rodičům a pedagogům o dohledu nad dětmi. Sekundární prevence úrazů zajišťuje minimalizaci následků v případě úrazu. Jde například o dětské autosedačky, přilby a chrániče či instalaci požárních hlásičů.

Terciální prevence úrazu se zaměřuje na minimalizaci rozsahu vzniklého úrazu. Jde především o kvalitní systém přednemocniční péče a také o vzdělávání osob všech věkových kategorií, včetně dětí v poskytování předlékařské první pomoci¹⁰.

Z pohledu činností vedoucích k snížení pravděpodobnosti vzniku úrazu, prevenci můžeme rozdělit na aktivní a pasivní. Pasivní prevencí se snažíme vytvořit bezpečné prostředí doma i venku, použitím například prvků primární prevence. Aktivní prevencí pak rozumíme výchovu a motivaci dětí k bezpečnému chování, aby dokázali rozpoznat možné situace a místa kde jim hrozí nebezpečí úrazu. Mezi další prvky aktivní prevence pak také patří zdravý životní styl a dobrý vzor rodičů¹¹.

⁹BYDŽOVSKÝ, Jan. *První pomoc: příručka pro pedagogy základních a mateřských škol*. Svitavy: Střední zdravotnická škola, 2012. ISBN 978-80-260-3131-4.

¹⁰BYDŽOVSKÝ, Jan. *První pomoc: příručka pro pedagogy základních a mateřských škol*. Svitavy: Střední zdravotnická škola, 2012. ISBN 978-80-260-3131-4.

¹¹ PODANÁ RUKA, *Metodika k prevenci dětských úrazů*. Praha: Akademos, 2005. 96 s. [Dostupné online](http://detstvibezurazu.cz/wp-content/uploads/2014/04/DBU_prevence_urazu.pdf) http://detstvibezurazu.cz/wp-content/uploads/2014/04/DBU_prevence_urazu.pdf

1.1.4 Základní pojmy v předlékařské první pomoci

Základní pojmy jsem v následující kapitole rozdělila do tří oblastí. Na část, kde popisují tísňová volání, část, kde se věnuji základním životním funkcím a část věnující se polohování pacienta.

A) Tísňová volání

Tísňová volání jsou volání na bezplatná telefonní čísla, která jsou přiřazena jednotlivým složkám záchranného systému. Slouží k oznámení situací, kdy dojde k ohrožení zdraví, života, životního prostředí či majetku občanů a je nutný zásah složek integrovaného záchranného systému¹².

V České republice jsou to tato čísla:

- **155** Zdravotnická záchranná služba,

Toto číslo voláme vždy, *„když dojde k náhle vzniklé poruše zdraví nebo závažnému úrazu. Zejména je nutné volat záchrannou službu v těchto případech:*

- *bolest na prsou, tlak na hrudníku*
- *potíže s dýcháním*
- *porucha vědomí, bezvědomí, křeče*
- *vážnější úraz*
- *otrava či náhodné požití léků či chemikálií*

Na linku 155 se dovoláte z jakéhokoliv telefonu v ČR včetně mobilních telefonů, číslo linky 155 je vždy bez předvolby a zdarma.“¹³

- **112** Jednotné evropské číslo tísňového volání

Toto je v ČR univerzální tísňová linka a v ČR jí obsluhuje hasičský záchranný sbor, proto jí voláme, pokud potřebujeme pomoc hasičského záchranného sboru, a v případech, kdy je nutná pomoc více záchranných složek najednou. Nebo pokud si nevzpomeneme na jiná čísla

¹² HZSCR *Tísňová volání v České republice* [cit. 2018-12-18] [Dostupné online](https://www.hzscr.cz/clanek/tisnova-volani-v-ceske-republice.aspx)
<https://www.hzscr.cz/clanek/tisnova-volani-v-ceske-republice.aspx>

¹³HZSCR *Tísňová linka 112 v otázkách a odpovědích* 2009-02 [cit. 2018-12-18] [Dostupné online](https://www.hzscr.cz/clanek/zpravodajstvi-unor-2009-tisnova-linka-112-v-otazkach-a-odpovedich.aspx)
<https://www.hzscr.cz/clanek/zpravodajstvi-unor-2009-tisnova-linka-112-v-otazkach-a-odpovedich.aspx>

tísňových linek. Tuto linku lze volat i bez SIM karty, bez kreditu a pokud je v místě signál alespoň jednoho mobilního operátora¹⁴.

- **150** Hasičský záchranný sbor ČR,
- **158** Policie ČR.
- **156** Obecní (městská) policie

Tyto tíšňové linky voláme, pokud potřebujeme pomoc konkrétní jednotlivé složky záchranného systému.

Telefonát na tíšňovou linku

Obsah a průběh telefonátu na tíšňovou linku se odvíjí od cílů příjmu tíšňové linky. Hlavními cíli je zjištění kontaktu volajícího a ověření charakteru volání, tedy zda je nutná zdravotnická nebo jiná pomoc. Poté je cílem lokalizovat místo události, a zjistit co přesně se stalo. Na základě těchto informací pak rozhodnout o naléhavosti a počtu a druhu výjezdových skupin. Následně volajícímu poskytnout informace a instrukce potřebné k jeho dalšímu postupu. Nejdůležitějším bodem ze strany dispečera tíšňové linky je lokalizace události. Cílem příjmu tíšňové linky není stanovit diagnózu.

Z těchto cílů pak plynou otázky, na které bude volající na tíšňovou linku tázán a měl by je umět zodpovědět.

Konkrétní otázky mohou vypadat takto:

- Kdo volá?
- Kde přesně se to stalo?
- Co přesně se tam stalo?
- Co mohou udělat lidé na místě dříve, než záchranná služba dorazí?

Telefonický hovor ukončuje vždy operátor tíšňové linky¹⁵.

¹⁴HZSCR *Tíšňová linka 112 v otázkách a odpovědích* 2009-02 [cit. 2018-12-18] [Dostupné online](https://www.hzscr.cz/clanek/zpravodajstvi-unor-2009-tisnova-linka-112-v-otazkach-a-odpovedich.aspx)
<https://www.hzscr.cz/clanek/zpravodajstvi-unor-2009-tisnova-linka-112-v-otazkach-a-odpovedich.aspx>

¹⁵FRANĚK, Ondřej. *Manuál dispečera zdravotnického operačního střediska*. 8. vydání. Praha: Ondřej Franěk, 2016. ISBN 978-80-905651-1-1.

B) Základní životní funkce

Dýchání, je jednou ze dvou základních životních funkcí. Pro zjištění toho, zda postižený dýchá normálně je potřeba dívat se, zda se mu zvedá hrudník, poslouchat a vnímat jeho dech. Přiložením tváře k nosu nebo ústům uslyšíme nebo ucítíme závan vzduchu, a tedy můžeme určit, zda postižený dýchá. Dýchání také můžeme určit pozorováním hrudníku, zda dochází k jeho pohybu. Normální dýchání u dospělého člověka je 12-16 vdechů za minutu¹⁶. Normální dýchání desetiletého dítěte je 20 vdechů za minutu, v případě kojence 30-40 vdechů a 35-60 vdechů za minutu u novorozence¹⁷.

Stav vědomí je druhou základní životní funkcí. Pokud je postižený v bezvědomí hrozí vymizení reflexů a zástava dechu¹⁸. Proto je potřeba umět tento stav bezpečně rozeznat. To že je postižený při vědomí zjistíme tím, že na nás reaguje, když na něj promluvíme, a nebo se ho dotkneme.

C) Polohování pacienta

Základní součástí první pomoci je polohování pacienta. Správně zvolená poloha umožňuje pacientovi bezpečně a komfortně překonat dobu, do příjezdu záchranářů. Polohu, do které uložíme zraněného volíme podle jeho zdravotního stavu. Polohy, do kterých můžeme uložit pacienta jsou například: Reutekova poloha, poloha vleže na zádech, poloha v polosedě, poloha na břicho¹⁹.

Reutekova zotavovací poloha se používá pro pacienty v bezvědomí ovšem se zachovanými životními funkcemi. Neprovádí se u pacientů se známkami zranění páteře a zlomenin. Reutekova poloha zajišťuje případné odcházení zvratků, nebo slin či jiných sekretů z úst, aby nedošlo k jejich vniknutí do dýchacích cest. Tato poloha je také vhodná pro možnost

¹⁶ HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Zásady laické první pomoci*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-03-0.

¹⁷ HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Krizově intervenční minimum pro pedagogické pracovníky: ochrana zdraví a první pomoc*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-782-3.

¹⁸ HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Zásady předlékařské první pomoci*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-647-5.

¹⁹ KURUCOVÁ, Andrea. *První pomoc: pracovní sešit pro SZŠ a zdravotnická lycea*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. Sestra (Grada). ISBN 978-80-2474-582-4

rychlého přetočení na záda a zahájení kardiopulmonární resuscitace v případě, že dojde k zástavě dýchání²⁰. Tato poloha byla dříve označována jako stabilizovaná či europoloha.

Pacienta do Reutekovy zotavovací polohy umístíme z polohy na zádech takto. Klekneme si vedle pacienta a jeho k nám bližší nohu ohneme v kolenu, a k nám bližší ruku položíme kolmo k jeho tělu. Poté jednou rukou uchopíme pacienta za vzdálenější rameno a druhou rukou za pacientovo vzdálenější a skrčené koleno a tahem k sobě přetočíme pacienta na bok. Potom pacientovu horní ruku vložíme pod jeho tvář a mírně zakloníme jeho hlavu. Pacienta nadále monitorujeme a čekáme příjezdu záchranářů²¹.

Při podezření na infarkt myokardu, astmatickém záchvatu, poranění obličeje, krku, nebo hrudníku, pacienta uložíme do takzvané Folwerovy polohy. Jde o polohu v polosedě, která pacientovi usnadňuje dýchání, a pacient při ní má horní část těla ve zvýšené poloze²².

V současnosti je také trendem, zachování polohy, ve které se pacient již vyskytuje, tedy pokud to jeho stav umožňuje, a je to pro něj příjemné.

1.2 Základní postupy první pomoci

V této části práce popíšeme resuscitaci jakožto základní prvek předlékařské první pomoci a dále se budu věnovat základním pojmům a postupům první pomoci v situacích použitých v dotazníku. V literatuře najdeme shodu na tomto základním postupu činností před případným zahájením resuscitace.

- **Rozhlédnout se.** Zjištění, zda postiženému ani záchráncům nehrozí další nebezpečí je velmi důležitou součástí.
- **Kontaktovat postiženého.** Dále je nutné zjistit, zda postižený reaguje. Tedy zhodnotit, zda je při vědomí. To učiníme například oslovením. Pokud postižený nereaguje není při vědomí.
- **Položit postiženého na záda**

²⁰ BERAN, Tomáš. *Dopravní nehody: právní rádce pro každého řidiče: [včetně návodu na poskytnutí první pomoci]*. Brno: Computer Press, 2007. Rady a tipy pro řidiče (Computer Press). ISBN 978-80-2511-791-0.

²¹ KURUCOVÁ, Andrea. *První pomoc: pracovní sešit pro SZŠ a zdravotnická lycea*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. Sestra (Grada). ISBN 978-80-2474-582-4

²² KURUCOVÁ, Andrea. *První pomoc: pracovní sešit pro SZŠ a zdravotnická lycea*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. Sestra (Grada). ISBN 978-80-2474-582-4

- **Zaklonit hlavu postiženého.** Toto je nutné pro uvolnění dýchacích cest, protože pokud je postižený v bezvědomí může dojít k ucpání dýchacích cest kořenem jazyka.
- **Kontrola dýchání.** Zjištění, zda postižený dýchá, provedeme pozorováním pohybu hrudníku a přiložením hlavy (ucha) k ústní dutině tak abychom dech slyšeli, případně cítili. Pokud postižený nedýchá, nebo nedýchá pravidelně či nějak chrčí a podobně zahájíme resuscitaci.
- **Zahájení resuscitace**
- **Kontaktování ZZS**^{23; 24; 25; 26; 27}

1.2.1 Základní zajištění životních funkcí a resuscitace

Při zajištění základních životních funkcí zraněného postupujeme dle pravidla ABC.

- A- Airway – zajištění průchodnosti dýchacích cest – kontrolou dutiny ústní, případným odstraněním nečistot a předmětů
- B- Breathing – zajištění dostatečného dýchání – záklonem hlavy a uvolnění dýchacích cest
- C- Circulation – zajištění dostatečného krevního oběhu – k zajištění krevního oběhu je nutná činnost srdce, tu zajistíme masáží srdce

Zajištění dýchání je nutné zejména pro okysličení mozku. Bez přísunu kyslíku do mozku delším jak 5 minut již dochází k odumírání jeho částí. Bez zahájení resuscitace postižený nemá šanci na přežití. Pokud dojde k selhání těchto základních životních funkcí, je neodkladně nutné zahájit oživování, tedy resuscitaci zraněného²⁸.

²³ HASÍK, Juljo. *Standardy první pomoci* [online]. 2017. Praha: Český červený kříž [cit. 2018-05-04]. ISBN 978-80-87729-17-5. Dostupné z: <http://www.cervenkykruz.eu/cz/standardy/standardy-prvni-pomoci-2017.pdf>

²⁴ BYDŽOVSKÝ, Jan. *První pomoc: příručka pro pedagogy základních a mateřských škol*. Svitavy: Střední zdravotnická škola, 2012. ISBN 978-80-260-3131-4.

²⁵ HOUŠKOVÁ, Štěpánka. *Obecné zásady předlékařské první pomoci*. Praha: Hipokampus, 2012. ISBN 978-80-905113-0-9.

²⁶ RŮŽIČKA, Radomír. *Předlékařská první pomoc alternativními metodami*. Ilustroval Jana LOŠŤÁKOVÁ, ilustroval Michal LOŠŤÁK. Olomouc: Poznání, c2007. ISBN 978-80-86606-72-9.

²⁷ ŠTĚPÁNEK, Karel a Robert PLESKOT. *První pomoc zážitkem*. 10., přeprac. a dopl. vyd., V CPress 2. V Brně: CPress, 2014. ISBN 978-80-264-0105-6.

²⁸ HOUŠKOVÁ, Štěpánka. *Obecné zásady předlékařské první pomoci*. Praha: Hipokampus, 2012. ISBN 978-80-905113-0-9.

Resuscitace, kardiopulmocerebrální resuscitace (KPCR), kardiopulmonální resuscitace (KPR), neodkladná resuscitace nebo oživování jsou synonyma pro soubor postupů vedoucích k obnovení krevního oběhu a tím obnově okysličování orgánů, které by byly vlivem neokysličení postiženy. Je založena na umělé náhradě oběhu pomocí masáže hrudníku a popřípadě umělého dýchání. Resuscitace se zahajuje, pokud je pacient v bezvědomí a nemá normální dechovou aktivitu²⁹.

Postup resuscitace prochází vzhledem k dalším a dalším novým vědeckým poznatkům neustálým vývojem. Dle Standardů první pomoci z přelomu roku 2015 a 2016 postupujeme při resuscitaci takto. Pokud tedy postižený již leží na zádech, nereaguje a nedýchá, má uvolněné dýchací cesty, pak zakloníme hlavu předsunutím dolní čelisti dopředu a vzhůru, zavoláme někoho dalšího na pomoc a vytočíme tísňovou linku 155. Dále dotazy zjistíme, zda je v dosahu automatizovaný externí defibrilátor (AED), pokud ano zajistíme jeho donesení. Dále se postup dělí podle toho, zda jde o dospělého nebo dětského postiženého a také zda resuscitaci provádí laik nebo poloprofesionál³⁰.

Resuscitace dospělého

Pokud tedy laik resuscituje dospělého, provádíme masáž srdce s frekvencí alespoň 100stlačení za minutu do hloubky 5-6 cm. A to tak, že si klekneme vedle postiženého, zkontrolujeme čistotu úst. Na dlaň jedné ruky položené uprostřed hrudníku (v dolní části hrudní kosti), přiložíme hranu dlaně druhé ruky, a v poloze kolmo nad hrudníkem s propnutými pažemi stlačujeme hrudník. Důležité je, aby se po každém stlačení vrátil hrudník do původní polohy. A v nepřetržitém stlačování hrudníku setrváme do příjezdu zdravotní záchranné služby, nebo dokud se postižený nezačne hýbat, otvírat oči a normálně dýchat³¹.

²⁹ BYDŽOVSKÝ, Jan. *První pomoc: příručka pro pedagogy základních a mateřských škol*. Svitavy: Střední zdravotnická škola, 2012. ISBN 978-80-260-3131-4.

³⁰ HASÍK, Juljo. *Standardy první pomoci* [online]. 2017. Praha: Český červený kříž [cit. 2018-05-04]. ISBN 978-80-87729-17-5. Dostupné z: <http://www.cervenykriz.eu/cz/standardy/standardy-prvni-pomoci-2017.pdf>

³¹ AUSTIN, Margaret, Rudy CRAWFORD a Vivien J. ARMSTRONG. *První pomoc: autorizovaná příručka organizací St John Ambulance, St Andrew's First Aid a British Red Cross*. Přeložil Petr STRÍBRNÝ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-386-1, str.70.

Použití AED

V případě, že je k dispozici AED záchránce přístroj zapne, přilepí na hrudník elektrody a postupuje podle pokynů přístroje. Pokud je k dispozici více záchránců je vhodné zapojení přístroje a přilepení elektrod provádět při nadále probíhající masáži srdce. Pokud je však záchránce sám, po i mezi jednotlivými výboji nadále masíruje srdce a minimalizuje tak dobu přerušování masáže srdce mezi jednotlivými výboji³².

Umělé dýchání při resuscitaci dospělých

Zda provádět při resuscitaci dospělých umělé dýchání je velkým tématem napříč laickou i odbornou veřejností. Záchránce(laik) umělé dýchání provádět nemusí, ale je nutné provádět masáž srdce bez přerušování. Dle doporučených postupů pro resuscitaci ERC 2015 umělé dýchání v kombinaci s masáží srdce provádí vyškolený záchránce (poloprofesionál). V tom případě je poměr mezi stlačením hrudníku a vdechem 30:2. Vdech se provádí se zakloněnou hlavou, tak že, jednu ruku položíme na čelo a druhou rukou uchopíme dolní čelist, tu předsuneme dopředu a vzhůru tak, aby vyčnívala brada, čímž dojde k uvolnění dýchacích cest. Vdech by měl být plynulý a měl trvat 1 sekundu tak aby došlo k viditelnému zvednutí hrudníku a doba přerušování masáže srdce kvůli vdechům by neměla překročit 10 sekund. Po dvou sériích je potřeba zkontrolovat, zda nedošlo ke změně³³.

Resuscitace u dětí

Při resuscitaci dětí se po zjištění, že dítě nedýchá záchrana zahájí pěti vdechy. Jednou rukou držíme zakloněnou hlavu a stiskneme nosní křídla a druhou přidržíme bradu a vdechneme tak aby došlo ke zvednutí. Pokud se umělé vdechy nedaří je potřeba pořádně zkontrolovat dýchací cesty. Po pěti vdeších zahájíme masáž srdce tak, že si klekneme vedle dítěte a dlaní jedné nebo obou rukou položených na dolním konci hrudní kosti (u kojenců dvěma prsty), stlačujeme hrudník s frekvencí alespoň 100 stlačení za minutu, přibližně do 1/3 předozadního průměru hrudníku, což je přibližně do hloubky 4 cm u kojenců a 5 cm

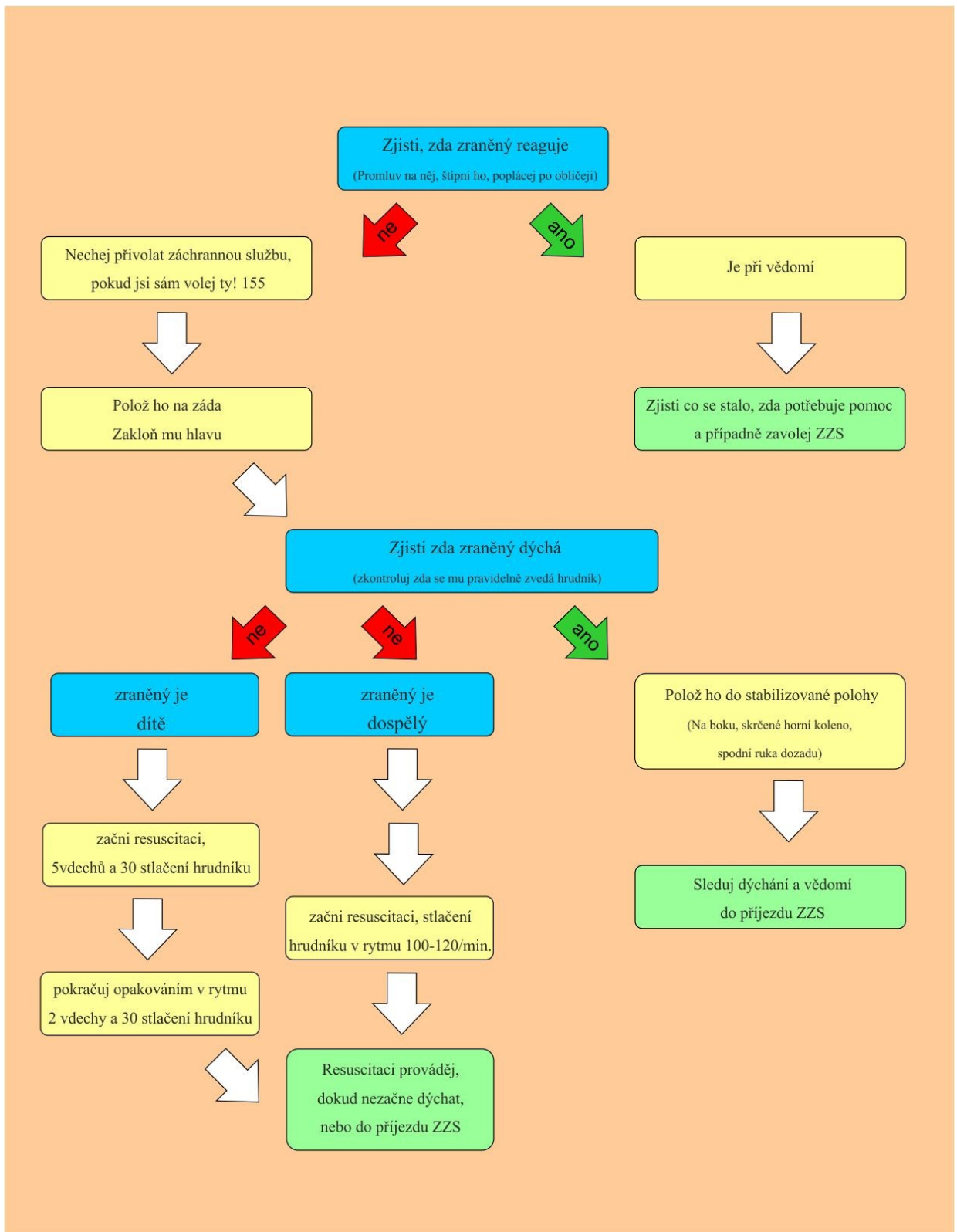
³² HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Zásady předlékařské první pomoci*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-647-5.

³³ MUDR. TRUHLÁŘ, Anatolij, ed. *DOPORUČENÉ POSTUPY PRO RESUSCITACI ERC 2015: Souhrn doporučení. Urgentní medicína*. 2015, **18**(mimořádné vydání). ISSN 1212-1924.

u ostatních dětí. Důležité je, aby se po každém stlačení vrátil hrudník do původní polohy. Po 30 stlačení hrudníku opět dvakrát vdechneme a v tomto rytmu pokračujeme, do příjezdu záchranné služby, nebo dokud se dítě nezačne probírat³⁴.

Pro zjednodušení a názornost jsem vytvořila schéma postupu při resuscitaci viz. Obrázek č.1

³⁴ AUSTIN, Margaret, Rudy CRAWFORD a Vivien J. ARMSTRONG. *První pomoc: autorizovaná příručka organizací St John Ambulance, St Andrew's First Aid a British Red Cross*. Přeložil Petr STŘÍBRNÝ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-386-1.

Obrázek 1 schéma postupu předlékařské první pomoci

Nevhodné postupy a činnosti při poskytování první pomoci

- Při resuscitaci - přerušování stlačování hrudníku,
 - nedostatečné stlačování hrudníku
 - špatná frekvence stlačování hrudníku
 - neuvolněné dýchací cesty např. podložení hlavy³⁵

1.2.2 Vybrané postupy v poskytování předlékařské první pomoci

Krvácení

Krvácení dělíme podle typu zasažené cévy. Pokud dojde k zasažení tepny jde o mohutné tepenné krvácení a krev pulsuje nebo mohutně vystřikuje v pravidelném stahu a velmi rychle dochází k poklesu objemu cirkulující krve. Při zasažení žíly dochází k slabšímu krvácení než v případě tepenného krvácení, při poškození velké žíly může však dojít i k výrazné život ohrožující ztrátě krve (cca 2-2,5l krve). Třetí možnost krvácení z kapilár je přítomna každému krvácení a ač může být v počátku krvácení silné, nedochází k výraznému život ohrožujícímu úbytku krve. Níže se budu zabývat postupy první pomoci při krvácení způsobeném cizím předmětem v ráně a krvácením z nosu³⁶.

Krvácení a předmět v ráně

Pokud ošetřujeme postiženého s krvácením a předmětem v ráně, je důležité vyhodnotit, zda předmět z rány vytáhnout, nebo jej raději ponechat. Pokud jde například o malý kousek skla, nebo štěrka na povrchu těla, je nutné ještě před ošetřením takovýto předmět z rány vytáhnout, aby nedošlo k infekci. Poté ránu vyčistíme a překryjeme. K lékaři v tomto případě převezeme postiženého zejména pokud je rána silně znečištěná, pacient není očkovan proti tetanu, nebo si není jist. V případě, že jde o předmět, který je zabodnut v ráně hluboko, nikdy se jej nepokoušíme vyjmout z rány, proto aby nedošlo k většímu poškození rány, nebo masívnímu krvácení. V tomto případě, pokud to je vzhledem k předmětu v ráně možné, stiskneme okraje rány a stlačíme je k sobě, tak aby se zastavilo krvácení. Pro snížení

³⁵ ŠTĚPÁNEK, Karel a Robert PLESKOT. *První pomoc zážitkem*. 10., přeprac. a dopl. vyd., V CPress 2. V Brně: CPress, 2014. ISBN 978-80-264-0105-6.

³⁶ AUSTIN, Margaret, Rudy CRAWFORD a Vivien J. ARMSTRONG. *První pomoc: autorizovaná příručka organizací St John Ambulance, St Andrew's First Aid a British Red Cross*. Přeložil Petr STŘÍBRNÝ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-386-1.

krvácení, pokud je to postiženému příjemné zvedneme poraněnou část těla nad srdce postiženého. Toto však neděláme v případě, že je to postiženému nepříjemné, raději jej tedy ponecháme v pro něj příjemné poloze. Kolem předmětu v ráně vytvoříme vycpávku, překryjeme jej gázou a obvážeme. Dáme při tom pozor na to aby, jsme předmět ještě více nezatlačili do tkáně. Poté vezmeme postiženého k lékařskému ošetření³⁷.

Krvácení z nosu

Častým krvácením u dětí je krvácení z nosu, které je nejčastěji způsobeno narušením drobných kapilár v nose různými procesy. Jako například dloubání, kýčání, smrkání nebo úderem do nosu³⁸.

Při ošetření postiženého krvácejícího z nosu je hlavním úkolem zastavit krvácení. Postiženého posadíme, a předkloníme tak, aby krev mohla volně vytékat z nosních dírek. Je důležité zabránit zaklánění hlavy, neb zakloněním hlavy může dojít k natečení krve do hltanu a následnému zvracení. Postižený by měl dýchat ústy a na dobu přibližně 10minut si držet stisknuté nosní skořepky. Po tuto dobu by měl být postižený v klidu, nemluvit, dýchat ústy, případnou krev z úst vyplivnout a nenasávat vzduch nosem, proto aby nedocházelo k odstranění chuchvalců krevní sraženiny v nose. Do nosních dírek nic nevkládáme, krev musí volně vytékat. Po deseti minutách pacient uvolní nosní dírky, pokud krvácení neustalo totéž opakujeme. Pokud krvácení ustalo, očistíme postiženému zakrvavené části těla a ponecháme ho v klidu, po dobu několika hodin by neměl smrkat a jinak se tělesně namáhat. Pokud krvácení neustává po dobu delší jak 20minut, převezeme postiženého k lékařskému ošetření³⁹.

³⁷ AUSTIN, pozn.31 AUSTIN, Margaret, Rudy CRAWFORD a Vivien J. ARMSTRONG. *První pomoc: autorizovaná příručka organizací St John Ambulance, St Andrew's First Aid a British Red Cross*. Přeložil Petr STŘÍBRNÝ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-386-1.

³⁸ AUSTIN, pozn. 31 AUSTIN, Margaret, Rudy CRAWFORD a Vivien J. ARMSTRONG. *První pomoc: autorizovaná příručka organizací St John Ambulance, St Andrew's First Aid a British Red Cross*. Přeložil Petr STŘÍBRNÝ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-386-1.

³⁹ BOELTS, Maribeth, Darwin BOELTS a Marina MEGALE. *Kids to the rescue!: first aid techniques for kids*. Rev. ed. Seattle, Wash.: Parenting Press, 2003. ISBN 1-884734-78-2.

Diabetes Mellitus

Dle zprávy Ústavu zdravotních informací a statistiky ČR (ÚZIS), za posledních 10 let výrazně stoupá počet pacientů s diabetes mellitus a to jak diabetes II. tak i I. typu⁴⁰.

Děti se tak čím dál častěji mohou potkat s lidmi, kteří mají projevy hyperglykemického nebo hypoglykemického šoku.

Hyperglykemie, tedy vysoká hladina glukózy v krvi nepřichází náhle, ale rozvíjí se v řádu hodin, nebo dní. Mezi nejčastější projevy patří neustálý pocit žízně, rychlý puls a dýchání, ovocný sladký dech, teplá a suchá kůže. V případě neléčení se může u pacienta rozvinout diabetické kóma. Pokud se nejedná o první příznaky této choroby, pacienti by měli nosit zdravotní náramky, které záchranáře na toto upozorní. Pokud zachraňujeme pacienta trpícího příznaky hyperglykemie, voláme ihned tísňovou linku 155 nebo 112⁴¹.

Pro hypoglykémii, tedy nízkou hladinu glukózy v krvi, je obvyklý velmi rychlý nástup příznaků. Nesprávná rovnováha, tedy nízká hladina glukózy a vysoká hladina inzulínu v krvi, velmi rychle způsobuje slabost, zmatenost, mdloby nebo iracionální chování, pocení a studenou vlhkou kůži. Také bušení srdce, rychlý puls až zhoršující se úroveň vědomí. Hlavním úkolem záchránce je v tomto případě urychlené zvýšení obsahu cukru v krvi pacienta. Pokud tedy zachraňujeme postiženého s příznaky hypoglykemie, necháme ho, aby se posadil, a pokud má, vzal si například dvě kostky cukru, nedietní nápoj, nebo bonbony. Postiženého monitorujeme až do doby, kdy bude úplně v pořádku. Pokud však je již postižený se sníženým vědomím, nebo v bezvědomí, nedáváme mu nic pít ani jíst, voláme tísňovou linku 155 nebo 112 a monitorujeme životní funkce až do doby, než jej převezmou záchranáři⁴².

⁴⁰ Zdravotnictví ČR: Stručný přehled činnosti oboru diabetologie a endokrinologie za období 2007–2016, NZIS REPORT č. K/1 (08/2017) 2016 ISBN: nezadáno

⁴¹ AUSTIN, Margaret, Rudy CRAWFORD a Vivien J. ARMSTRONG. *První pomoc: autorizovaná příručka organizací St John Ambulance, St Andrew's First Aid a British Red Cross*. Přeložil Petr STŘÍBRNÝ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-386-1.

⁴² AUSTIN, Margaret, Rudy CRAWFORD a Vivien J. ARMSTRONG. *První pomoc: autorizovaná příručka organizací St John Ambulance, St Andrew's First Aid a British Red Cross*. Přeložil Petr STŘÍBRNÝ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-386-1.

Rozlišení hyper/hypoglykemie, může být pro laika velmi složité, proto se u obou stavů doporučuje při záchraně použití postupu pro hypoglykémii⁴³.

Epilepsie

Epilepsie se řadí mezi neurologické onemocnění, při kterých dochází vlivem složitých chemických i elektrických reakcí ke kolapsovým stavům⁴⁴.

Rozlišujeme dva typy záchvatů. Velký záchvat (grand mal) je doprovázen náhlou ztrátou vědomí, prohnutím v zádech, škubavými pohyby, obtížným dýcháním až modráním rtů a je třeba zahájit postupy pro záchranu postiženého, a naopak malý záchvat tedy petit mal, probíhá bez výrazných projevů. Pokud tedy zachraňujeme postiženého s projevy epilepsie, snažíme se nejprve zabránit úrazům. Položíme tedy postiženého na zem, nebo ulehčíme jeho pád. Z jeho blízkosti odstraníme předměty, o které by se mohl poranit. Zaznameneáme si čas počátku záchvatu. Pokud to umožňuje situace chráníme hlavu postiženého před možným úrazem. Po celou dobu trvání záchvatu na postiženého klidně mluvíme, případně mu uvolníme těsné oblečení a monitorujeme ho. Záchvat se nesnažíme jakýmkoliv způsobem zastavit, ani mu nedáváme nic do úst. Po skončení záchvatu postižený často usne tvrdým spánkem, proto zkontrolujeme dýchání a uložíme jej do stabilizované polohy. Dále monitorujeme jeho stav a zaznameneáme, jak dlouho záchvat trval. Pokud záchvat trval déle než 5 minut, záchvaty se opakují, jde o první záchvat postiženého, nebo je v bezvědomí déle jak 10 minut, či utrpěl vážné zranění pak voláme tísňovou linku⁴⁵.

Požítí jedu nebo chemikálie

V dnešní době je setkání s jedem, nebo chemikálií častým jevem. S chemikáliemi se děti mohou setkat v domácnosti venku i ve škole. Žáci základní školy, by měli být o první pomoci při požití jedu nebo chemikálií informováni minimálně během hodin chemie a fyziky, kde se s těmito látkami mohou setkat. Po spolknutí chemikálie může dojít k poškození trávicí

⁴³ HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Zásady předlékařské první pomoci*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-647-5.

⁴⁴ HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Zásady předlékařské první pomoci*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-647-5.

⁴⁵ AUSTIN, Margaret, Rudy CRAWFORD a Vivien J. ARMSTRONG. *První pomoc: autorizovaná příručka organizací St John Ambulance, St Andrew's First Aid a British Red Cross*. Přeložil Petr STŘÍBRNÝ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-386-1.

soustavy a dalším reakcím, poté co se chemické látky dostanou do krevního řečiště a tím do celého těla. Důležitým bodem záchrany pacienta, který polkl chemikálii je nevyvolávat zvracení a pokud je pacient chemikálií potřísněn, je třeba použít ochranné prostředky jako rukavice či brýle. Pokud tedy zachraňujeme pacienta, který požil nějaký jed či chemikálii a je při vědomí je důležité zjistit kdy, kolik a jaké látky požil. Zajistíme případné obaly, lahvičky, léky nebo bobule pro jejich identifikaci a předání lékaři záchranné služby. Pokud pacient nereaguje je důležité zajistit otevřené dýchací cesty a zavolat tísňovou linku. Pacienta monitorujeme až do doby, než jej převezmou záchranáři⁴⁶. Důležitým kontaktem v případě intoxikace chemikálií je telefonní linka Toxikologického informačního střediska, tel. č.:224 919 293 nebo 224 915 402. Na těchto číslech kdokoliv získá⁴⁷

Dopravní nehoda

Stane-li se kdokoliv účastníkem či svědkem dopravní nehody, plynou z toho pro něj tyto povinnosti. Účastník je povinen zastavit vozidlo, zdržet se požití alkoholu a jiných omamných látek a zabezpečit místo nehody tak, aby dál nedocházelo ke vzniku škod, jak na zdraví záchránce, zraněných nebo dalších účastníků, tak majetku. Došlo-li ke zranění je povinen poskytnout první pomoc a přivolat zdravotnickou záchrannou linku⁴⁸.

V případě dopravní nehody, se pak vždy volají složky záchranného integrovaného systému, tedy telefonát na linku 112. S pacientem při dopravní nehodě nehýbeme, aby nedošlo ke zhoršení jeho zdravotního stavu. Kontrolujeme dýchání, případně uvolníme dýchací cesty. V případě krvácení stlačíme zranění například kusem látky, aby došlo k co nejmenší ztrátě krve. Pacienta udržujeme v teple a povzbuzujeme až do doby, než si jej převezmou záchranáři⁴⁹.

⁴⁶ AUSTIN, Margaret, Rudy CRAWFORD a Vivien J. ARMSTRONG. *První pomoc: autorizovaná příručka organizací St John Ambulance, St Andrew's First Aid a British Red Cross*. Přeložil Petr STRÍBRNÝ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-386-1.

⁴⁷TIS *Toxikologické informační středisko* Klinika pracovního lékařství VFN a 1. LF UK [cit. 2019-03-12] [Dostupné online](http://www.tis-cz.cz/index.php/informace-o-stredisku/o-centru) <http://www.tis-cz.cz/index.php/informace-o-stredisku/o-centru>

⁴⁸ BERAN, Tomáš. *Dopravní nehody: právní rádce pro každého řidiče: [včetně návodu na poskytnutí první pomoci]*. Brno: Computer Press, 2007. Rady a tipy pro řidiče (Computer Press). ISBN 978-80-2511-791-0.

⁴⁹ BIRDSALL, John. *Co dělat v nouzových situacích*. Praha: Reader's Digest, 2013. ISBN 978-80-7406-222-3.

1.3 Vzdělávání v poskytování předlékařské první pomoci

Získávání informací a zkušeností v poskytování předlékařské první pomoci by mělo probíhat celoživotně a již od útlého dětství.

Neformálně se s předlékařskou první pomoci mohou děti setkat v rámci různých mimoškolních aktivit jako jsou, zájmové kroužky, sportovní oddíly anebo, například pomocí různých zážitkových kurzů.

Pro úspěšné poskytnutí předlékařské první pomoci je nutné mít nejen základní znalosti první pomoci, ale mít v tomto také dovednosti. Existuje celá řada bariér, které rychlému, účelnému a správnému poskytnutí předlékařské první pomoci zabrání. Jde například o⁵⁰ nezvládnutí emocí, pocit nedostatečnosti, tedy obavy z výsledku, nedůvěra v instituce, strach z postihu a následných problémů s policií, či právníky a také obava o vlastní život, například strach z nákazy. Snížení těchto bariér se teoretickým učením nedá dobře natrénovat. Proto existují různé projekty, které předlékařskou první pomoc učí zážitkem⁵¹. Zážitková pedagogika vychází z toho, že si zapamatujeme 20 % z toho, co slyšíme, 50 % z toho, co slyšíme a vidíme, 70 % z toho, co říkáme; 90 % z toho, co děláme⁵². Pomocí simulace zdravotního problému, staví zážitková pedagogika před účastníky výzvy, jejichž vyřešením dojde k lepšímu zafixování postupu, zvednutí sebevědomí a zvýšení zájmu o danou problematiku. Cílem tohoto přístupu je získání sebedůvěry v těchto krizových situacích a nacvičení až zautomatizování tak, aby účastník byl schopen poskytnout první pomoc.

Formální vzdělávání zahrnuje předlékařskou první pomoc do příslušného RVP.

1.3.1 Předlékařská první pomoc v RVP ZŠ

Vzdělávání žáků základních škol vychází z rámcového vzdělávacího plánu definovaným MŠMT. Na prvním stupni je zařazena předlékařská první pomoc v tematickém okruhu Člověk a jeho zdraví, které je jednou z pěti součástí vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, kde žáci získávají základní poučení nejen o zdraví a nemocech, ale právě i o prevenci

⁵⁰ KELNAROVÁ, Jarmila. *První pomoc I: pro studenty (3)oborů*. Praha: Grada, 2007. Sestra (Grada). ISBN 9788024721828.

⁵¹ ŠTĚPÁNEK, Karel a Robert PLESKOT. *První pomoc zážitkem*. 10., přeprac. a dopl. vyd., V CPress 2. V Brně: CPress, 2014. ISBN 978-80-264-0105-6.

⁵² HOLLER, Johannes R. *Sílu šedým buňkám: jak vylákáte svůj mozek ze zálohy*. Praha: Pragma, c1996. ISBN 8072050575.

a poskytování první pomoci. Konkrétně v očekávaných výstupech prvního období jde o ČJS-3-5-02 „rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných“ ČJS 3-5-03 „chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepřijemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek“ ČJS 3-5-04 „reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech“. V druhém období pak ČJS-5-5-04 „uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista“ a ČJS-5-5-07 „rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc“⁵³

Poté pak ve dvou vzdělávacích oblastech obou na druhém stupni vzdělávání. V oblasti Člověk a příroda je první pomoc zařazena do předmětu přírodopis v očekávaném výstupu P 9-5-05 takto: „rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby, objasní význam zdravého způsobu života aplikuje první pomoc při poranění a jiném poškození těla“⁵⁴. V oblasti Člověk a zdraví je první pomoc obsažena v očekávaném výstupu předmětu Výchova ke zdraví VZ 9-1-15 takto: „projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc.“ V předmětu Tělesná výchova takto: TV 5-1-04 „uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka.“⁵⁵

⁵³ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2016, [cit. 2018-03-26]. Dostupné z WWW: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2016.pdf

⁵⁴ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2016, [cit. 2018-03-26]. Dostupné z WWW: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2016.pdf

⁵⁵ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2016, [cit. 2018-03-26]. Dostupné z WWW: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2016.pdf

2 Výzkumná část

Výzkumná část práce se skládá ze stanovení cílů a úkolů práce, definování cílové skupiny a vytvoření a vyhodnocení dotazníku.

2.1 Cíle a úkoly práce

Hlavní cíl práce: Zjistit znalosti (počet správných odpovědí) žáků druhého stupně vybrané základní školy v předlékařské první pomoci.

Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou znalosti žáků druhého stupně vybrané základní školy v předlékařské první pomoci?

Dílčí cíl 1. Zjistit, zda se znalosti (počty správných odpovědí) žáků v předlékařské první pomoci mění s ročníkem.

Dílčí cíl 2. Zjistit, zda mají žáci vyšší znalosti (počet správných odpovědí) v teoretických nebo situačních otázkách předlékařské první pomoci.

Dílčí cíl 3. Zjistit, z jakých zdrojů a jakým způsobem, získávají žáci znalosti v předlékařské první pomoci.

Dílčí výzkumná otázka 1. Zvyšuje se počet správných odpovědí s ročníkem?

Dílčí výzkumná otázka 2. Bude počet správných odpovědí v části dotazníku zaměřené na teoretické otázky vyšší než v části zaměřené na řešení situací a bude se tento počet měnit s ročníkem?

Dílčí výzkumná otázka 3. Jak a kde se žáci seznamují s předlékařskou první pomocí?

2.2 Metody výzkumu

Pro zpracování praktické části této bakalářské práce jsem použila dotazník. Při vyhodnocení dotazníku jsem použila výpočet procentní části dle vzorce, kde p je počet procent %, $č$ procentová část a z základ 100%.

$$p = \frac{č}{z} 100$$

A statistickou veličinu aritmetický průměr dle vzorce, kde \bar{x} je aritmetický průměr, x_n jsou jednotlivé hodnoty a n je počet těchto hodnot.

$$\bar{x} = \frac{1}{n} (x_1 + x_2 + \dots + x_n) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i$$

Aritmetický průměr je tedy součet všech hodnot vydělených jejich počtem.

2.2.1 Dotazník

Dotazník se skládá ze tří částí. První část obsahuje teoretické otázky, druhá část obsahuje situační otázky a poslední třetí část se zaměřuje na způsoby jakým žáci získávají informace o předlékařské první pomoci. Dotazník obsahuje uzavřené i otevřené otázky s jasně daným počtem odpovědí. Dotazník byl vytvořen v aplikaci SURVIO nakonec jej však žáci, z organizačních důvodů vyplňovali písemně.

Dotazník byl po provedeném předvýzkumu na náhodném vzorku pěti žáků druhého stupně základní školy a po konzultaci s vedoucím práce upraven do konečné podoby. Úpravy zahrnovaly převážně detailnější popis situací pro lepší srozumitelnost. Jeho celé znění je v příloze č.1.

2.2.2 Cílová skupina

K dotazníkovému šetření jsem vybrala žáky ZŠ Hostivice. ZŠ Hostivice je úplnou základní devítiletou školou poskytující úplné základní vzdělání v lokalitě Praha-Západ. Jejímž zřizovatelem je město Hostivice. Školu k 10.9.2018 navštěvuje 800 žáků ve všech devíti ročnících. Z toho 527 na prvním stupni a 273 na stupni druhém. Dotazník jsem předložila vždy žákům jedné ze dvou paralelních tříd v šestém (24 žáků) a devátém ročníku (24 žáků).

Na této ZŠ se téma první pomoci prolíná školním vzdělávacím plánem v několika liniích. Na prvním i druhém stupni se toto téma objevuje v rámci projektu Ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, který je součástí těchto průřezových témat: Seberegulace a sebeorganizace, Mezilidské vztahy, Komunikace, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti a Hodnoty, postoje, Praktická etika.

Do jednotlivých předmětů je téma první pomoci zařazeno následovně.

V rámci 1.-3. ročníku se objevuje v předmětu Člověk a jeho svět, kde žáci získávají kromě informací o zdraví a nemoci, také informace o první pomoci a bezpečném chování v různých životních situacích. Učí se přivolat pomoc v případě ohrožení fyzického i duševního zdraví. Učí se ovládat způsoby komunikace s operátory tísňových linek. Potřebné vědomosti a dovednosti získávají tím, že pozorují názorné pomůcky, sledují konkrétní situace, hrají určené role a řeší modelové situace⁵⁶.

Ve 4.-5. ročníku se první pomoc objevuje jako součást předmětu Přírodověda. Kde je již obsahem přímo ošetření drobných úrazů a zajištění lékařské pomoci.

Dále se s informacemi k první pomoci setkají žáci 8. ročníku v rámci předmětu Přírodopis. Kde se setkávají s anatomii soustav a s pojmy důležitými pro první pomoc jako dýchání, vědomí, krevní oběh a podobně. Učí se aplikovat první pomoc při poranění a jiném poškození těla⁵⁷.

V 8. a 9. ročníku pak rozšiřují své znalosti první pomoci v rámci předmětu Chemie, i do oblasti pravidel bezpečnosti práce s chemikáliemi, a dovednostmi poskytnutí první pomoci při úrazech s nebezpečnými látkami⁵⁸.

V rámci předmětu Tělesná výchova se již od 1. ročníku žáci učí, bezpečnosti při pohybových činnostech, adekvátní reakci při úrazu spolužáka a ve vyšších ročnících pak i ošetření větších poranění a přivolání lékaře. Škola klade důraz při realizaci této vzdělávací oblasti především

⁵⁶ ZŠ HOSTIVICE, *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání 1-2017/2018 verze druhá*, ZŠ HOSTIVICE, 2016

⁵⁷ ZŠ HOSTIVICE, *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání 1-2017/2018 verze druhá*, ZŠ HOSTIVICE, 2016

⁵⁸ ZŠ HOSTIVICE, *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání 1-2017/2018 verze druhá*, ZŠ HOSTIVICE, 2016

na praktické dovednosti a jejich aplikace v modelových situacích i v každodenním životě školy⁵⁹.

Dle rozhovoru s učiteli, vzdělávání mimo jednotlivé předměty, v této oblasti probíhá cíleně jednou za rok během projektového dne „Ochrany člověka za mimořádných událostí“. Během tohoto dne žáci se svými třídními učiteli absolvují například nácvik evakuace při požáru, teroristickém ohrožení a také nácvik první pomoci.

Od školního roku 2016/2017 se pak žáci 5tých ročníků účastní projektu Helpík. Projektu, který zajišťuje nezisková organizace akreditovaná MŠMTV. Jde o projekt pro žáky ve věku 10-11 let. Jedná se o soutěžně-vzdělávací projekt Helpíkův pohár, během něhož specialisté, zdravotničtí záchranáři, lékaři nebo zdravotní sestry z urgentní medicíny předávají žákům své zkušenosti během přednášky o první pomoci. Informace předávají poutavou formou a jsou zaměřeny na zvládnutí krizových situací a procvičení život zachraňujících dovedností. Hlavními tématy jsou pravidla a bezpečnost při poskytování první pomoci, zjištění závažného a život ohrožujícího stavu, resuscitace a úrazy a krvácivé stavy. Poté následuje školní kolo Helpíkova poháru, kdy žáci napíší znalostní test, vítězové postupují do krajského kola, případně pak do kola státního. Žáci současného testovaného šestého ročníku se tak loni této akce zúčastnili. Dva dvoučlenné týmy postoupili do krajského kola, kde se umístili na šestém a osmém místě. V následujícím státním kole pak jedna postupující dvojice získala čtrnácté místo⁶⁰.

Vzhledem k tomu, že nově zavedeného programu Helpík se v loňském školním roce zúčastnili žáci současného šestého ročníku, rozhodla jsem se využít této skutečnosti a dotazník předložila jim a žákům devátého ročníku, kteří naopak podobným programem neprošli.

2.2.3 Výsledky dotazníkového šetření

Postup dotazníkového šetření byl následující. V úvodu jsem žákům vysvětlila, kdo jsem a proč šetření provádím. Vysvětlila jsem jim, jak mají při vyplňování dotazníku postupovat, upozornila jsem je na několik typů odpovědí a zodpověděla případné dotazy k vyplňování

⁵⁹ ZŠ HOSTIVICE, *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání 1-2017/2018 verze druhá*, ZŠ HOSTIVICE, 2016

⁶⁰ Helpíkův pohár [cit. 2018-12-26]. [Dostupné online](http://www.helpik.cz/) <http://www.helpik.cz/>

dotazníku. Poté žáci samostatně vyplnili dotazník. Po vyplnění dotazníku, jsem s žáky prošla všechny otázky a správné odpovědi i s případným vysvětlením. Dále jsme si povídali o jejich zkušenostech s první pomocí a získáváním informací o první pomoci. Diskuze byla v obou navštívených třídách zajímavá, žáci získali nové informace například o mobilních aplikacích „záchranka“, nebo o možné lokalizaci místa dle čísel na pouličních lampách. Na závěr jsme se shodli na tom, že nejdůležitější, je v případě, když se vyskytnou u situace ohrožující zdraví, život nebo majetek, hlavně začít konat, zavolat pomoc nebo o pomoc někoho dalšího požádat. S žáky devátého ročníku jsme pak diskutovali i na téma, jaká forma získávání informací o první pomoci je z jejich pohledu zajímavá, co si myslí že, by je bavilo a mělo pro ně největší přínos.

Výsledky dotazníkového šetření v šestém a devátém ročníku ZŠ Hostivice.

Šetření jsem provedla v jedné třídě šestého ročníku a jedné třídě devátého ročníku. V šestém ročníku jsem rozdala 22 dotazníků, všem přítomným žákům. Zpět jsem získala 20 dotazníků. Návratnost dotazníku v šestém ročníku byla 83 %.

V devátém ročníku jsem rozdala 24 dotazníků všem přítomným žákům. Zpět jsem získala všech 24 dotazníků, tedy návratnost dotazníků v devátém ročníku byla 100 %.

Otázka 1. Který ročník ZŠ navštěvuješ?

V šestém ročníku jsem ke zpracování získala 20 (100 %) dotazníků od 20 žáků. V devátém ročníku jsem ke zpracování získala 24 (100 %) dotazníků od 24 žáků.

Otázka 2. Správné číslo na zdravotnickou záchrannou službu je

V šestém i devátém ročníku odpovědělo 100 % (20 a 24) žáků správně „155“.

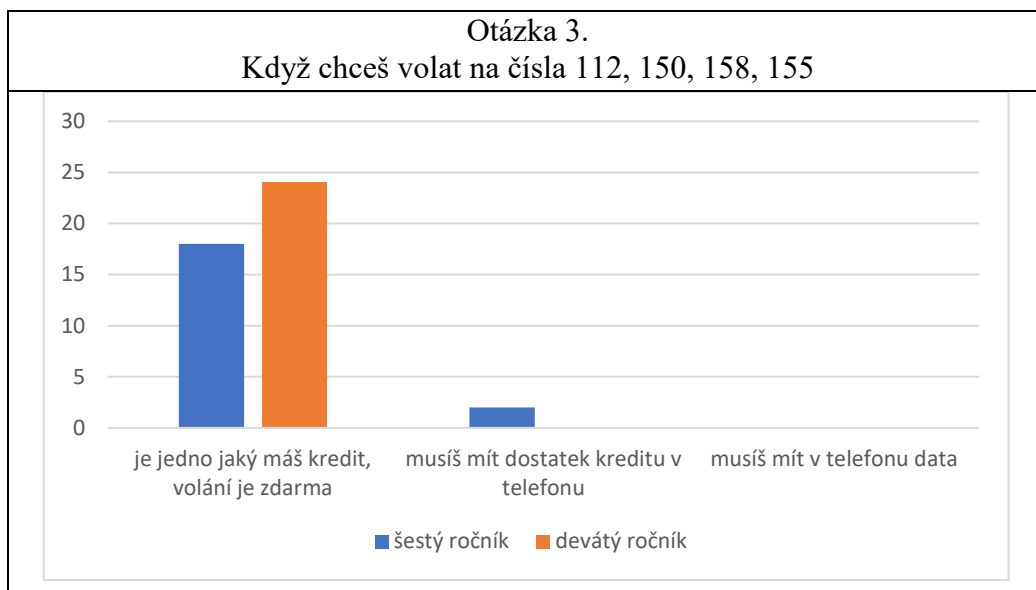
Tabulka 1 telefonní číslo na ZZS

	6. ročník	9. ročník
Správných odpovědí %	100	100

Otázka 3. Když chceš volat na čísla 112, 150, 158, 155

V šestém ročníku na tuto otázku odpovědělo „je jedno jaký máš kredit, volání je zdarma“ 18 (90 %) žáků, 2 (10 %) žáci odpověděli „musíš mít dostatek kreditu v telefonu“. Tedy 90 % žáků šestého ročníku odpovědělo správně.

V devátém ročníku odpovědělo 24 (100 %) žáků správně „je jedno jaký máš kredit, volání je zdarma“.

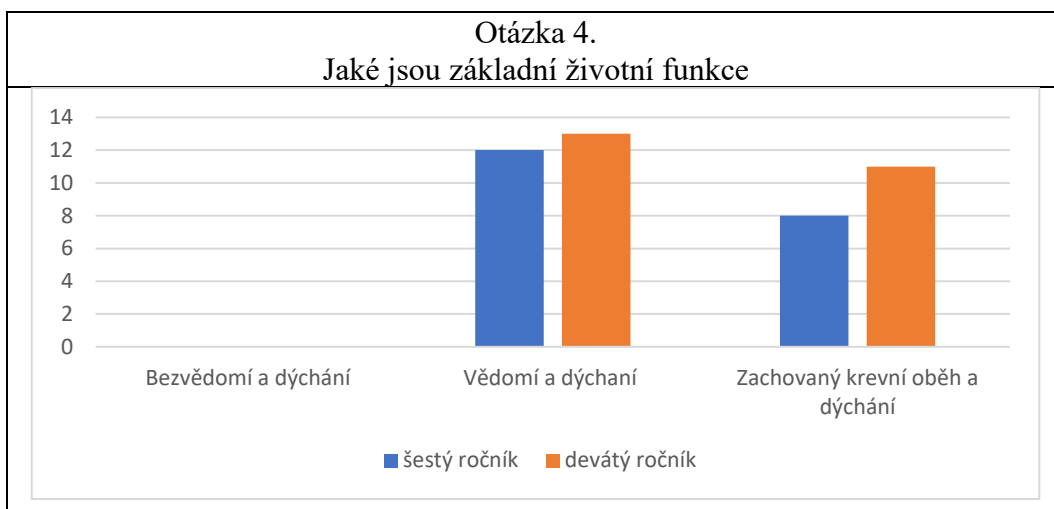

Graf 1: Volání na ZZS z mobilního telefonu

Otázka 4. Jaké jsou základní životní funkce

V šestém ročníku 12 (60 %) žáků odpovědělo „vědomí a dýchání“. 8 (40 %) žáků odpovědělo „zachovaný krevní oběh a dýchání“. Tedy správně odpovědělo 60 % žáků šestého ročníku.

V devátém ročníku 13 (54 %) žáků odpovědělo „vědomí a dýchání“. 11 (46 %) žáků odpovědělo „zachovaný krevní oběh a dýchání“. Tedy správně odpovědělo 54 % žáků devátého ročníku.

Graf 2 Základní životní funkce

Otázka 5. Co je to bezvědomí?

V šestém ročníku 19 (95 %) žáků odpovědělo „stav člověka, který si neuvědomuje sebe ani okolí“. Jeden žák (5 %) odpověděl „stav člověka, který neví, jak se jmenuje“. Tedy 95 % žáků šestého ročníku odpovědělo správně.

V devátém ročníku odpovědělo správně „stav člověka, který si neuvědomuje sebe ani okolí“ 24 (100 %) žáků.

Graf 3 Bezvědomí

Otázka 6. Kolikrát se za minutu nadechne dospělý člověk?

Na otevřenou otázku žáci odpověděli takto.

Žáci šestého ročníku odpovídali takto: jeden žák 5x (5 %), dva žáci 10x (10 %), dva žáci 12x (10 %), jeden žák 19x (5 %), dva žáci 20x (10 %), tři žáci 25x (15 %), tři žáci 30x (15 %), šest (30 %) žáků na tuto otázku neodpovědělo. Správně tedy odpovědělo pouze 10 % žáků šestého ročníku.

Žáci devátého ročníku odpovídali takto: jeden žák 5x (4 %), čtyři žáci 12x (17 %), čtyři žáci 15x (17 %), jeden žák 20x (4 %), tři žáci 25x (13 %), jeden žák 26x (4 %), šest žáků 30x (25 %), jeden žák 35x (4 %), dva žáci 40x (8 %), jeden žák 50x (4 %). Správně tedy odpovědělo jenom 17 % žáků devátého ročníku.

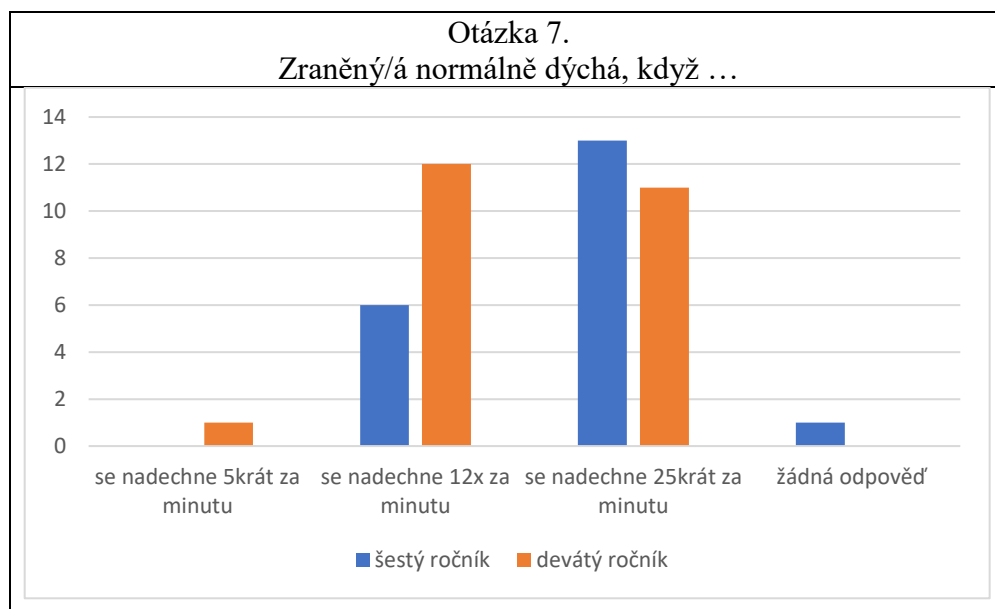
Tabulka 2 Počet nádechů – otevřená otázka

	6. ročník %	9. ročník %
5x/min	5	4
10x/min	10	0
12x/min	10	17
15x/min	0	17
19x/min	5	0
20x/min	10	4
25x/min	15	13
26x/min	0	4
30x/min	15	25
35x/min	0	4
40x/min	0	8
50x/min	0	4

Otázka 7. Zraněný/á normálně dýchá, když ...

V šestém ročníku 6 (30 %) žáků odpovědělo „se nadechne 12x za minutu“, 13 (65 %) žáků odpovědělo „se nadechne 25x za minutu“. Jeden (5 %) žák nevyznačil žádnou odpověď. V šestém ročníku tedy správně odpovědělo 30 % žáků.

V devátém ročníku 12 (50 %) žáků odpovědělo „se nadechne 12x za minutu“, 11 (46 %) žáků odpovědělo „se nadechne 25x za minutu“ a jeden (4 %) žák odpověděl „se nadechne 5x za minutu“. Správně tedy odpovědělo 50 % žáků.

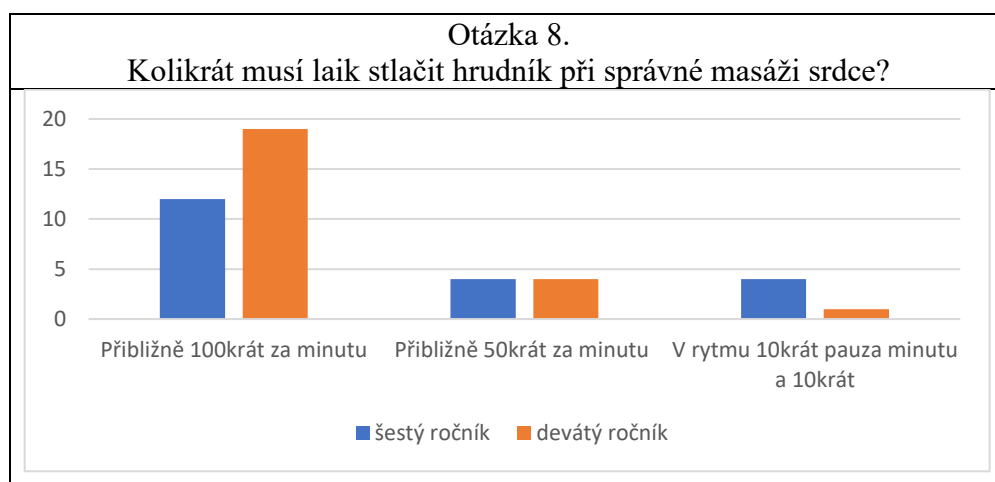

Graf 4 Počet nádechů - uzavřená otázka

Otázka 8. Kolikrát musí laik stlačit hrudník při správné masáži srdce?

V šestém ročníku 12 (60 %) žáků odpovědělo „přibližně 100krát za minutu“ 4 (20 %) žáci odpověděli „přibližně 50krát za minutu“ a 4 (20 %) žáci odpověděli „v rytmu 10krát pauza minutu 10krát“. Správně tedy v šestém ročníku odpovědělo 50 % žáků.

V devátém ročníku 19 (79 %) žáků odpovědělo „přibližně 100krát za minutu“ 4 (17 %) žáci odpověděli „přibližně 50krát za minutu“ a jeden (4 %) žák odpověděl „v rytmu 10krát pauza minutu 10krát“. Správně tedy v devátém ročníku odpovědělo 79 % žáků.

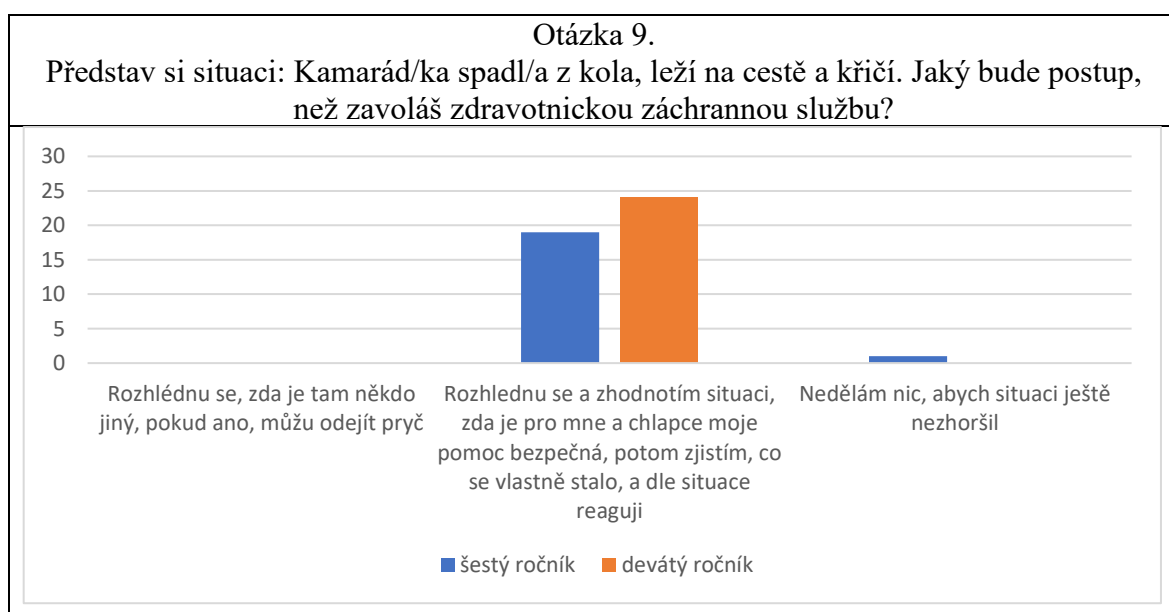

Graf 5 Masáž srdce

Otázka 9. Představ si situaci: Kamarád/ka spadl/a z kola, leží na cestě a křičí. Jaký bude postup, než zavoláš zdravotnickou záchrannou službu?

V šestém ročníku 19 (95 %) žáků zvolilo postup „rozhlednu se a zhodnotím situaci, zda je pro mne a kamaráda moje pomoc bezpečná, potom zjistím, co se stalo a dle situace reaguji“ 1 (5 %) žák zvolil situaci „nedělám nic, abych situaci ještě nezhoršil“. Správně by situaci vyřešilo 95 % žáků v šestého ročníku.

V devátém ročníku 24 (100 %) žáků zvolilo postup „rozhlednu se a zhodnotím situaci, zda je pro mne a kamaráda moje pomoc bezpečná, potom zjistím, co se stalo a dle situace reaguji“ Správně by situaci vyřešilo 100 % žáků devátého ročníku.

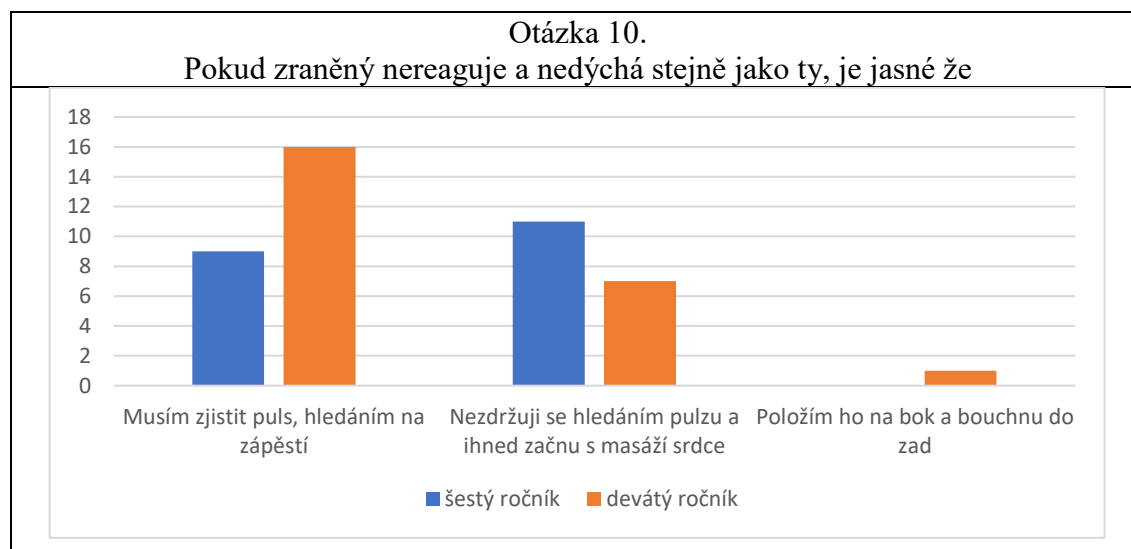
Graf 6 Zhodnocení situace

Otázka 10. Pokud zraněný nereaguje a nedýchá stejně jako ty, je jasné že ...

V šestém ročníku 11 (55 %) žáků odpovědělo „nezdržuji se hledáním pulsu a ihned začnu s masáží srdce“, 9 (45 %) žáků odpovědělo „musím zjistit pulz, hledáním na zápěstí“. 55 % žáků šestého ročníku tedy odpovědělo správně.

V devátém ročníku pouze 7 (29 %) žáků odpovědělo „nezdržuji se hledáním pulsu a ihned začnu s masáží srdce“, kdežto 16 (67 %) žáků odpovědělo „musím zjistit pulz, hledáním na

zápěstí“. Jeden (4 %) žák odpověděl „položím ho na bok a bouchnu do zad“. Pouze 29 % žáků devátého ročníku odpovědělo správně.

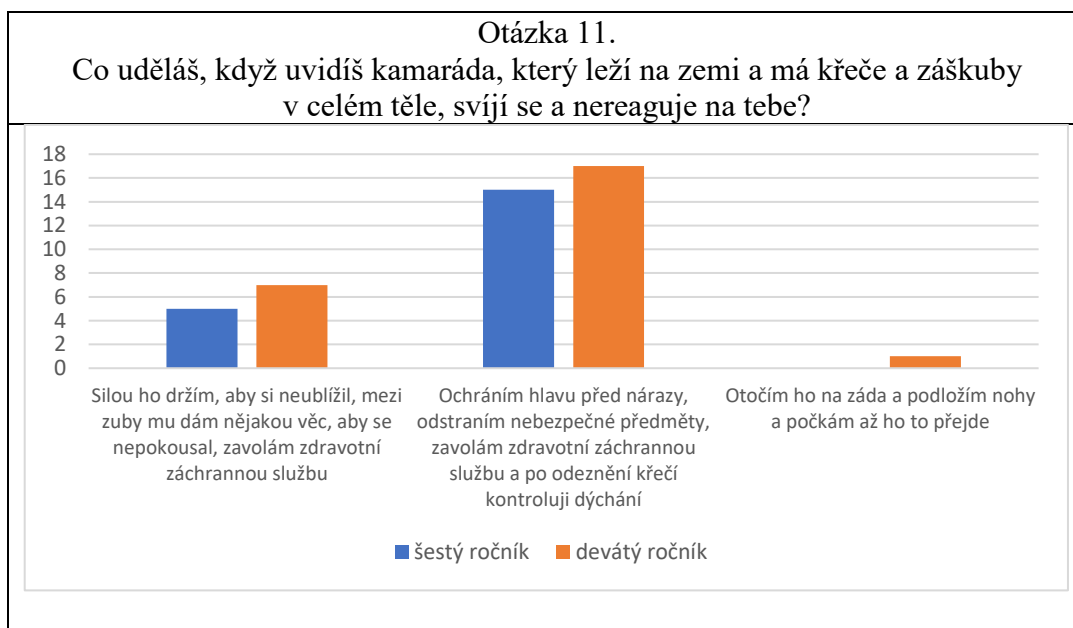

Graf 7 Hledání pulsu

Otázka 11. Co uděláš, když uvidíš kamaráda, který leží na zemi a má křeče a záškuby v celém těle, svíjí se a nereaguje na tebe?

15 (75 %) žáků šestého ročníku odpovědělo „ochráním hlavu před nárazy, odstraním nebezpečné předměty, zavolám zdravotnickou záchrannou službu a po odeznění křečí kontroluji dýchání“. Zbýlých 5 (25 %) žáků odpovědělo „silou ho držím, aby si neublížil, mezi zuby mu dám nějakou věc, aby se nepokousal, zavolám zdravotnickou záchrannou službu“. Správně tedy odpovědělo 75 % žáků šestého ročníku.

17 (71 %) žáků devátého ročníku odpovědělo „ochráním hlavu před nárazy, odstraním nebezpečné předměty, zavolám zdravotnickou záchrannou službu a po odeznění křečí kontroluji dýchání“. Zbýlých 7 (29 %) žáků odpovědělo „silou ho držím, aby si neublížil, mezi zuby mu dám nějakou věc, aby se nepokousal, zavolám zdravotnickou záchrannou službu“. Správně tedy odpovědělo 71 % žáků devátého ročníku.

Graf 8 Epileptický záchvat

Otázka 12. Na co nesmím v první řadě zapomenout, pokud jsem svědkem dopravní nehody?

Opět 15 (75 %) žáků šestého ročníku odpovědělo „dát pozor na bezpečnost svou i ostatních“, 5 (25 %) žáků pak odpovědělo „vytáhnout zraněného z auta“. Správně tedy odpovědělo 75 % žáků šestého ročníku.

23 (96 %) žáků devátého ročníku odpovědělo „dát pozor na bezpečnost svou i ostatních“, pouze 1 (4 %) žák devátého ročníku odpověděl „vytáhnout zraněného z auta“. Správně tedy odpovědělo 96 % žáků devátého ročníku.

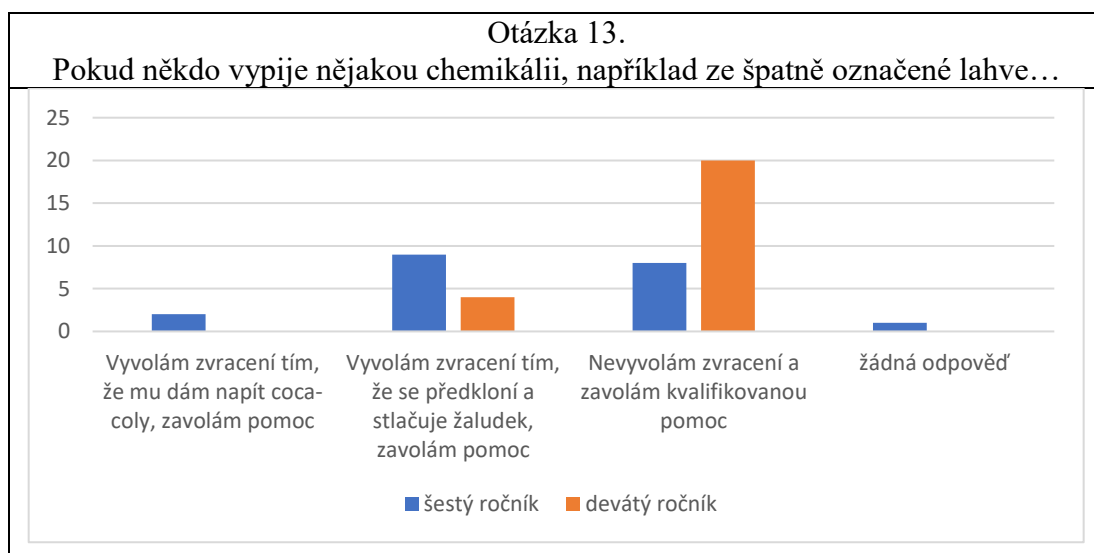

Graf 9 Bezpečnost při dopravní nehodě

Otázka 13. Pokud někdo vypije nějakou chemikálii, například ze špatně označené lahve...

Pouze 8 (40 %) žáků šestého ročníku odpovědělo „nevyvolám zvracení a zavolám kvalifikovanou pomoc“, 9 (45 %) žáků odpovědělo „vyvolám zvracení tím, že se předkloním a stlačuji žaludek, zavolám pomoc“ 2 (10 %) žáci odpověděli „vyvolám zvracení tím, že mu dám napít Coca-coly, zavolám pomoc“ a 1 (5 %) žák nevyplnil žádnou odpověď. Správně tedy odpovědělo 40 % žáků šestého ročníku.

20 (83 %) žáků devátého ročníku odpovědělo „nevyvolám zvracení a zavolám kvalifikovanou pomoc“ a 4 žáci odpověděli „vyvolám zvracení tím, že se předkloním a stlačuji žaludek, zavolám pomoc“. Správně tedy odpovědělo 83 % žáků devátého ročníku.

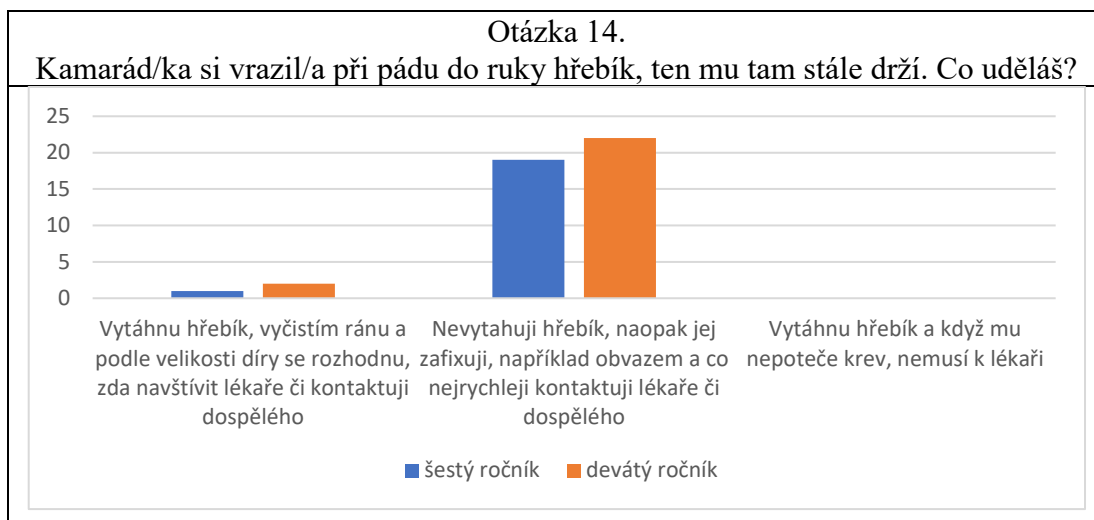

Graf 10 Požití chemikálie

Otázka 14. Kamarád/ka si vrazil/a při pádu do ruky hřebík, ten mu tam stále drží. Co uděláš?

V šestém ročníku 19 (95 %) žáků odpovědělo „nevytahuji hřebík, naopak jej zafixuji, například obvazem a co nejrychleji kontaktuji lékaře či dospělého“. Jeden (5 %) žák odpověděl „vytáhnu hřebík, vyčistím ránu a podle velikosti díry se rozhodnu, zda navštívit lékaře či kontaktuji dospělého“. Správně tedy odpovědělo 95 % žáků šestého ročníku.

V devátém ročníku 22 (92 %) žáků odpovědělo „nevytahuji hřebík, naopak jej zafixuji, například obvazem a co nejrychleji kontaktuji lékaře či dospělého“. 2 (8 %) žáci odpověděli „vytáhnu hřebík, vyčistím ránu a podle velikosti díry se rozhodnu, zda navštívit lékaře či kontaktuji dospělého“. Správně tedy odpovědělo 92 % žáků devátého ročníku.

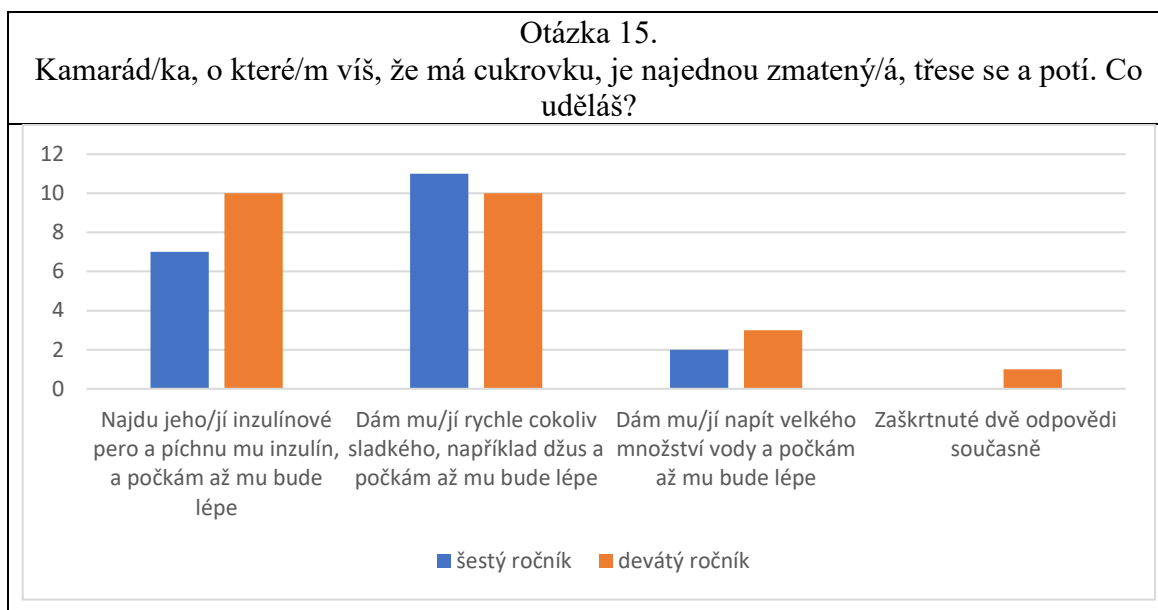

Graf 11 Předmět v ráně

Otázka 15. Kamarád/ka, o které/m víš, že má cukrovku, je najednou zmatený/á, třese se a potí. Co uděláš?

V šestém ročníku 11 (55 %) žáků vybralo odpověď „dám mu/jí rychle cokoli sladkého, například džus a počkám až mu bude lépe“. 7 (35 %) žáků vybralo odpověď „najdu jeho/jí inzulínové pero a píchnu mu/jí inzulín, a počkám až mu bude lépe“ a 2 (10 %) žáci vybrali odpověď „dám mu napít velkého množství vody a počkám až mu/jí bude lépe“. Správně tedy odpovědělo 55 % žáků šestého ročníku.

V devátém ročníku 10 (42 %) žáků vybralo odpověď „dám mu/jí rychle cokoli sladkého, například džus a počkám až mu bude lépe“. 10 (42 %) žáků vybralo odpověď „najdu jeho/jí inzulínové pero a píchnu mu/jí inzulín, a počkám až mu bude lépe“ a 3 (13 %) žáci vybrali odpověď „dám mu napít velkého množství vody a počkám až mu/jí bude lépe“. Jeden (4 %) žák zatlhl dvě odpovědi. Správně tedy odpovědělo 42 % žáků devátého ročníku.

Graf 12 Cukrovka

Otázka 16. Kde jsi se setkal/a s informacemi ohledně první pomoci?

V této otázce mohli žáci zvolit libovolný počet odpovědí a případně napsat jinou, která se v dotazníku nevyskytuje.

V šestém ročníku:

14x žáci zatrhli odpověď „ve škole na akcích pořádaných zdravotnickou záchrannou službou“

8x žáci zatrhli odpověď „ve škole v rámci projektového dne“

4x žáci zatrhli „jinde, napiš kde ...“ a napsali „ve škole, a školních akcích“, „od rodičů“, „Helpíkův pohár“, „od rodičů“.

4x žáci zatrhli odpověď „mimo školu, na kroužcích a podobných aktivitách“

1x žák zatrhl odpověď „ve škole v rámci předmětu přírodopis, výchova ke zdraví, chemie, fyzika“

0 žáků zatrhlo „zajímám se o to sám“

V devátém ročníku:

18x žáci zatrhli odpověď „ve škole v rámci projektového dne“

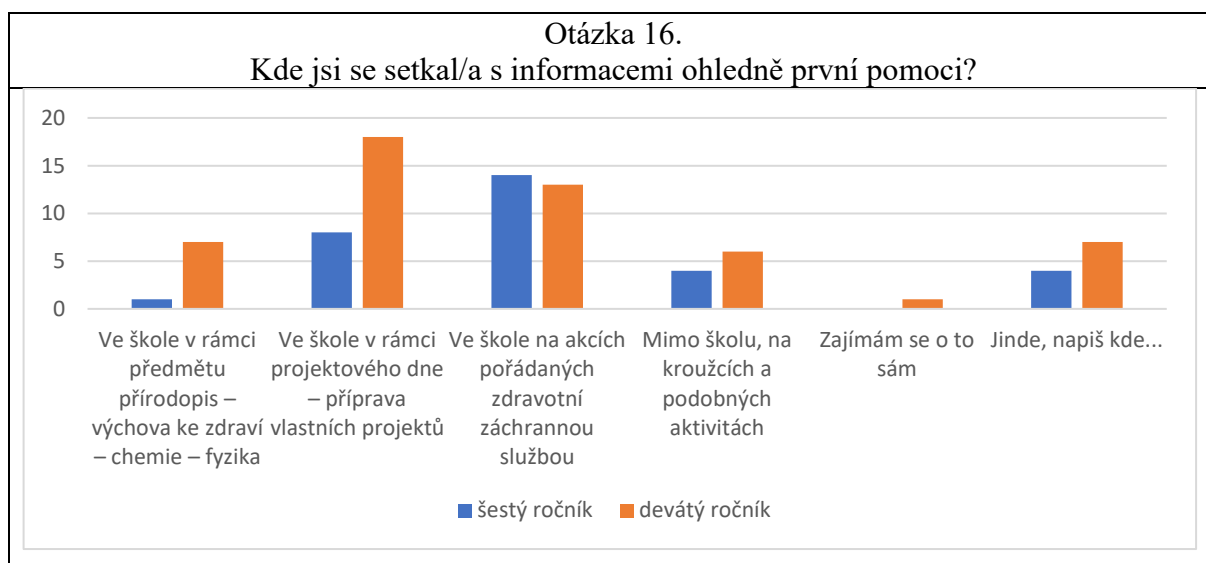
13x žáci zatrhli odpověď „ve škole na akcích pořádaných zdravotnickou záchrannou službou“

7x žáci zadrželi „jinde, napiš kde ...“ a napsali „Modrý kód“, „Modrý kód, jen tak v sobě obecný přehled“, „v seriálech, Modrý kód“, „Ordinace v růžové zahradě“, „Ordinace v růžové zahradě 2“

6x žáci zadrželi odpověď „ve škole v rámci předmětu přírodopis, výchova ke zdraví, chemie, fyzika“

4x žáci zadrželi odpověď „mimo školu, na kroužcích a podobných aktivitách“

1x žáci zadrželi „zajímám se o to sám“

Graf 13 Kde jsi se setkal/a s první pomocí

Otázka 17. Jakou formou jsi získal/a zkušenosti a znalosti o první pomoci?

V této otázce mohli žáci zvolit libovolný počet odpovědí a případně napsat jinou, které se v dotazníku nevyskytuje.

V šestém ročníku:

16x žáci zadrželi odpověď „pan/í učitel/ka nám o první pomoci vykládal/a v hodině“

9x žáci zadrželi odpověď „prakticky jsme si zkoušeli, jak některé prvky první pomoci provést“

4x žáci zadrželi odpověď „díval jsem se, jak záchranář předvádí první pomoc“

3x žáci zadrželi odpověď „jinak, napiš jak“ a napsali „četla jsem knihu a paní učitelka nám o první pomoci vykládala v hodině“, „Helpíkův pohár“, „mé maminky tatínek byl lékař“

2x žáci zadrželi odpověď „četl jsem knihu“

V devátém ročníku:

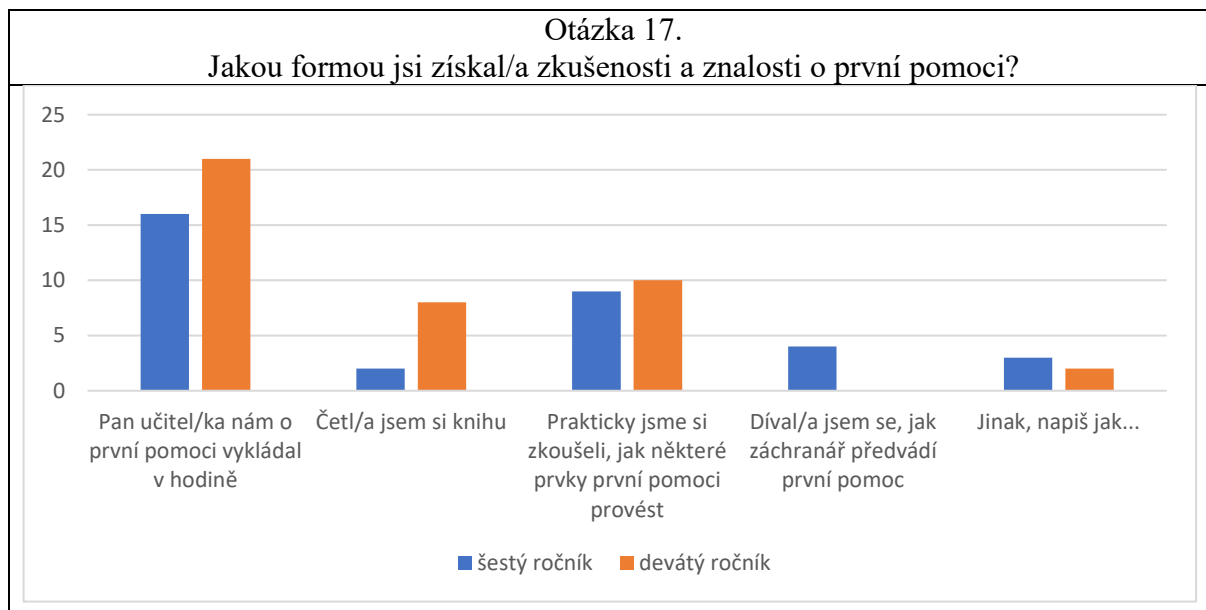
21x žáci zadrželi odpověď „pan/í učitel/ka nám o první pomoci vykládal/a v hodině“

10x žáci zadrželi odpověď „prakticky jsme si zkusili, jak některé prvky první pomoci provést“

8x žáci zadrželi odpověď „díval jsem se, jak záchranář předvádí první pomoc“

2x žáci zadrželi odpověď „jinak, napiš jak“ a napsali „seriály“, „máma mi to říkala“

0 žáků zadrželo odpověď „četl jsem knihu“

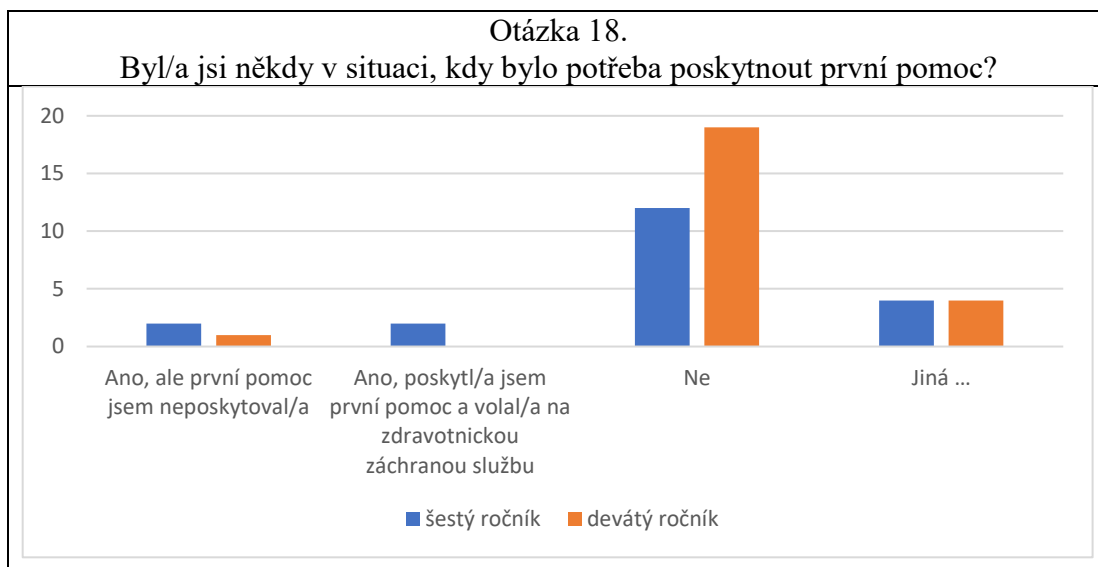
Graf 14 Forma zkušeností s první pomocí

Otázka 18. Byl/a jsi někdy v situaci, kdy bylo potřeba poskytnout první pomoc?

Na tuto otázku v šestém ročníku odpovědělo 12 (60 %) žáků „ne“, 4 (20 %) žáci „jiná, napiš“, dva (10 %) žáci „ano, ale první pomoc jsem neposkytoval/a“ a 2 žáci (10 %) „ano, poskytoval/a jsem první pomoc a volal/a na zdravotnickou záchrannou službu“. Ve variantě „jiná, napiš“ žáci napsali, „*Ano, ale první pomoc poskytla maminka s tatínkem.*“, „*Helpikův pohár*“, „*při autonehodě*“, „*Ano, ale museli mi ho poskytovat*“

V devátém ročníku odpovědělo 19 (79 %) žáků „ne“, 4 (17 %) žáci „jiná, napiš“ 1 (4 %) žák „ano, ale první pomoc jsem neposkytoval/a“ Nikdo neodpověděl „ano, poskytoval/a jsem první pomoc a volal/a na zdravotnickou záchrannou službu“. Ve variantě „jiná, napiš“ žáci napsali, „*moje máma si jednou natříkrát zlomila kotník, volala jsem záchranku*“, „*nevím,*

jestli se to týká tohoto tématu, ale jednou kamarádovi zapadl jazyk a my mu ho museli vytáhnout.“, „Ano, ale první pomoc poskytl můj táta“, „Ano, máma mi vytahovala třísku.“.

Graf 15 Setkání s první pomocí

2.3 Diskuze, komparace dat a doporučení pro praxi

V diskuzi se budu zabývat vztahem mezi počty správných odpovědí v šestém a devátém ročníku. A také v jednotlivých částech dotazníku tak, abych získala odpovědi na hlavní a dílčí výzkumné otázky definované v cílech práce.

Hlavní cíl práce: Vyhodnotit znalosti (počet správných odpovědí) žáků druhého stupně vybrané základní školy v předlékařské první pomoci.

Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou znalosti žáků druhého stupně vybrané základní školy v předlékařské první pomoci?

Pro zjištění znalostí žáků druhého stupně základní školy v předlékařské první pomoci, tedy zodpovězení hlavní výzkumné otázky, jsem dle výsledků dotazníkového šetření sestavila následující tabulku, do které jsem zahrнула počty správných odpovědí na otázky 2. až 15. v obou ročnících.

Tabulka 3 Správné odpovědi na otázky 2.-15.

Otázka číslo	Stručný popis tématu otázky	Počet správných odpovědí	Průměr %
2.	telefonní číslo na ZZS	44	100
3.	podmínky volání na linky ISZ	42	95
4.	základní životní funkce	25	57
5.	bezvědomí	43	98
6.	počet nádechů (otevřená otázka)	6	14
7.	počet nádechů (uzavřená otázka)	18	41
8.	rytmus masáže srdce	30	68
9.	bezpečnost na silnici	43	98
10.	hledání pulzu	18	41
11.	křeče a záchvěvy	32	73
12.	svědek dopravní nehody	38	86
13.	vypití chemikálie	28	64
14.	cizí předmět v ruce	41	93
15.	zmatenost při cukrovce	21	48
	Celkový průměr	31	70

Celkový průměrný počet správných odpovědí je 31 (67 %). Žáci základní školy tedy označili správně 70 % správných odpovědí. Je tedy vidět, že žáci základní školy, již nějaké znalosti v předlékařské první pomoci mají. V některých situacích si již dokáží poradit, na jiné je třeba se ještě dále zaměřit, tak aby v případě potřeby byli schopni podílet se na záchraně lidského zdraví či života.

Ač se může zdát dosažená průměrná hodnota správných odpovědí příznivá, komparace jednotlivých dotazníků však ukazuje na významné rozdíly. Protože nejlepší žák dosáhl celkového počtu 13 správných odpovědí ze 14, tedy 93 % správných odpovědí. Ovšem nejhorší žák odpověděl správně pouze na 6 otázek ze 14, tedy jen 43 % správných odpovědí. Hlavní výzkumná otázka byla tedy zodpovězena.

Dílčí cíl 1. Zjistit, zda se znalosti (počty správných odpovědí) žáků v předlékařské první pomoci mění s ročníkem.

Dílčí výzkumná otázka 1. Zvyšuje se počet správných odpovědí s ročníkem?

Z výsledků znázorněných v tabulce číslo 4, je vidět že počet správných odpovědí roste s dosaženým ročníkem. 67 % správných odpovědí v šestém ročníku, vzrostlo na 72 % správných odpovědí v ročníku devátém. Otázkou je, zda je tento nárůst dostatečný nebo bychom dle ŠVP školy měli očekávat nárůst vyšší.

Tabulka 4 Správné odpovědi dle ročníků

Otázka číslo	Stručný popis tématu otázky	6. ročník %	9. ročník %
2.	telefonní číslo na ZZS	100	100
3.	podmínky volání na linky ISZ	90	100
4.	základní životní funkce	60	54
5.	bezvědomí	95	100
6.	počet nádechů (otevřená otázka)	10	17
7.	počet nádechů (uzavřená otázka)	30	50
8.	rytmus masáže srdce	60	79
9.	bezpečnost na silnici	95	100
10.	hledání pulzu	55	29
11.	křeče a záchvěvy	75	71
12.	svědek dopravní nehody	75	96
13.	vypití chemikálie	40	83
14.	cizí předmět v ruce	95	92
15.	zmatenost při cukrovce	55	42
	Celkový průměr	67	72

Nejvyšší dosažený celkový počet správných odpovědí na otázky 2.-15. v šestém ročníku, tedy výsledek nejlepšího žáka je 13. Tohoto počtu dosáhli dva žáci. Nejnižší počet správných odpovědí, tedy výsledek nejhoršího žáka pak byl 6, tohoto počtu opět dosáhli dva žáci.

V devátém ročníku je nevyšší počtu správných odpovědí na otázky 2.-15. 14 správných odpovědí, tohoto počtu dosáhli tři žáci. Naopak výsledek nejhoršího žáka je 7 správných odpovědí.

Tabulka 5 Nejvyšší a nejnižší počet správných odpovědí

	6. ročník počet odpovědí	9. ročník počet odpovědí
Nejvyšší počet správných odpovědí	12	13
Nejnižší počet správných odpovědí	6	7

Dílčí výzkumná otázka číslo 1 byla tedy zodpovězena.

Dílčí cíl 2. Zjistit, zda mají žáci vyšší znalosti (počet správných odpovědí) v teoretických nebo situačních otázkách předlékařské první pomoci.

Dílčí výzkumná otázka 2. Bude počet správných odpovědí v části dotazníku zaměřené na teoretické otázky vyšší než v části zaměřené na řešení situací a bude se tento počet měnit s ročníkem?

Tato dílčí výzkumná otázka umožňuje detailněji popsat znalosti žáků v předlékařské první pomoci. Pro její vyhodnocení jsem otázky číslo 2-15 rozdělila na teoretické a situační. Otázky číslo 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 jsou otázky týkající se teoretických znalostí v předlékařské první pomoci. Znalosti v oblasti řešení konkrétních situací v předlékařské první pomoci jsou zjišťovány v otázkách číslo 9, 11, 12, 13, 14, 15.

Výsledky šetření teoretických znalostí v šestém a devátém ročníku jsou znázorněny následující tabulce číslo 6.

Tabulka 6 % správných odpovědí na teoretické otázky

Otázka číslo	Stručný popis tématu otázky	6. ročník %	9. ročník %	Průměr 6. a 9. ročník %
2.	telefonní číslo na ZZS	100	100	100
3.	podmínky volání na linky ISZ	90	100	95
4.	základní životní funkce	60	54	57
5.	bezvědomí	95	100	98
6.	počet nádechů (otevřená otázka)	10	17	14
7.	počet nádechů (uzavřená otázka)	30	50	40
8.	rytmus masáže srdce	60	79	70
10.	hledání pulzu	55	29	42
Celkový průměr		63	66	65

Z této tabulky vyplývá, že žáci devátého ročníku správně zodpověděli 66 %, tedy o 3 % více teoretických otázek než žáci šestého ročníku (63 %).

Počet správných odpovědí na otázky číslo 2, 3 a 5 dosáhl 90 % - 100 %. Velmi nízké procento správně zodpovězených otázek se týká otázek číslo 6 a 7. Tyto otázky zjišťovaly stejnou informaci, pouze v otázce číslo 6 měli žáci napsat hodnotu a v otázce jednu vybrat. Žáci šestého ročníku s oběma otázkami měly výrazný problém, v devátém ročníku pak

přestože 50 % žáků dokázalo vybrat správnou odpověď na otázku číslo 7, na otázku číslo 6 odpovědělo správně pouze 17 % žáků. Je tedy zjevné, že v oblasti počtu nádechů žáci teoretické znalosti nemají a nejsou si jimi jisti.

Nízké znalosti v této otázce se také potvrdily komparací těchto dvou otázek. Komparací otázek číslo 6 a 7 se zjistilo, že pouze dva žáci šestého ročníku a čtyři žáci devátého ročníku odpověděli na obě otázky správně.

Zajímavým zjištěním jsou výsledky otázek číslo 4 a 10. Na obě otázky odpovědělo správně více žáků šestého ročníku než žáků devátého ročníku. Otázku číslo 10 správně zodpověděla ani ne třetina žáků devátého ročníku oproti více než polovině správných odpovědí žáků šestého ročníku. Z odpovědí plyne, že více než 60 % žáků devátého ročníku by postupovalo způsobem již zastaralým a hledali by nejprve pulz na zápěstí, což se již dnes nedělá. Už z diskuze po vypracování dotazníků s žáky devátého ročníku vyplynulo, že tuto informaci mají od svých rodičů či prarodičů. Kdežto žáci šestého ročníku mají více zažitých aktuálních informací, protože v loňském školním roce absolvovali Helpíkův pohár, o kterém jsem se již zmínila v kapitole Předlékařská první pomoc ve školním vzdělávacím plánu ZŠ Hostivice.

V následující tabulce číslo 7 jsou znázorněny výsledky šetření v oblasti řešení konkrétních situací v předlékařské první pomoci.

Tabulka 7 % správných odpovědí na situační otázky

Otázka číslo	Stručný popis tématu otázky	6. ročník %	9. ročník %	Průměr 6. a 9. ročník %
9.	bezpečnost na silnici	95	100	98
11.	křeče a záchvěvy	75	71	73
12.	svědek dopravní nehody	75	96	86
13.	vypití chemikálie	40	83	62
14.	cizí předmět v ruce	95	92	94
15.	zmatenost při cukrovce	55	41	48
	Celkový průměr	73	81	77
	Průměr bez otázky č 13.	79	80	80

Z této tabulky vyplývá, že žáci devátého ročníku správně zodpověděli v 81 %, tedy o 8 % více situačních otázek než žáci šestého ročníku, kteří odpověděli správně v 73 %.

Je však zajímavé zaměřit se na dílčí výsledky šetření. Otázky číslo 11, 14 a 15 zodpověděli lépe žáci šestého ročníku. Oproti tomu otázky číslo 9, 12, 13 zodpověděli lépe žáci devátého ročníku. U většiny otázek rozdíl v počtu správných odpovědí nepřesáhl průměrných 8 %. Pouze u otázky číslo 12 dosáhl rozdíl mezi šestým a devátým ročníkem 21 % a u otázky číslo 13 dokonce více jak 40 % počtu správných odpovědí. U otázky číslo 13, otázky týkající se pomoci v případě pozření neznámé chemikálie, se tento velký rozdíl dá zdůvodnit informacemi, které žáci devátého ročníku obdrželi v rámci zaškolení v bezpečnosti práce v chemii či fyzice, které žáci šestého ročníku ještě vzhledem k ŠVP neabsolvovali. Pokud pak tuto otázku z porovnání průměru počtu správných odpovědí šestého a devátého ročníku vyjmu, získám velmi podobné hodnoty, tedy 79 % pro šestý ročník a 80 % pro ročník devátý. Dalším výsledkem, kterým je podle mne potřeba se zabývat je počet správných odpovědí na otázku číslo 15. Tedy otázku zabývající se pomoci kamarádovi s cukrovkou. Počet správných odpovědí na tuto otázku nepřesáhl 55 % ani u žáků šestého (55 %) ani devátého (41 %) ročníku. A významná část žáků by v tomto případě dokonce použila kamarádovo inzulínové pero, což by mohlo vést k upadnutí do kómatu a výraznému ohrožení jeho života.

Srovnáním výsledků teoretických a situačních otázek znázorněných v tabulce číslo 8, jsem došla k tomu, že žáci v situačních otázkách dosáhli většího počtu správně zodpovězených otázek (80 %) než v odpovědích na otázky teoretické (65 %).

Tabulka 8 Shrnutí výsledků teoretické a situační části dotazníku

	6 ročník %	9 ročník %	Průměr 6. a 9. ročník %
Teoretické znalosti	63	66	65
Řešení situací bez otázky č.: 13	79	80	80

U obou skupin otázek roste počet správných odpovědí žáku s ročníkem jen velmi nepatrně, tedy o 3 % v oblasti teoretických otázek a 2 % v oblasti situačních otázek.

Dílčí výzkumná otázka číslo 2 byla zodpovězena.

Dílčí cíl 3. Zjistit z jakých zdrojů a jakým způsobem, získávají žáci znalosti v předlékařské první pomoci.

Dílčí výzkumná otázka 3. Jak a kde se žáci seznamují s předlékařskou první pomoci?

Třetí dílčí cíl pak zodpovídají otázky číslo 16,17,18.

Otázkou 16 jsem se snažila zjistit kde a v rámci jaké aktivity žáci získávají znalosti o první pomoci. Při vyhodnocení procentuálního zastoupení u této otázky jsem u každé odpovědi vycházela z toho, kolikrát žáci vyznačili danou odpověď, vzhledem k celkovému počtu vyznačených odpovědí. 100 % tedy odpovídá 31 vyznačeným odpovědím v šestém ročníku a 49 vyznačeným odpovědím v devátém ročníku.

Tabulka 9 Kde žáci získávají informace o první pomoci

Odpovědi na otázku č. 16	6. ročník počet odpovědí / %	9. ročník počet odpovědí / %
ve škole na akcích pořádaných zdravotnickou záchrannou službou	14 / 45	13 / 27
ve škole v rámci projektového dne	8 / 26	18 / 37
jinde, napiš kde ...	4 / 13	7 / 14
mimo školu, na kroužcích a podobných aktivitách	4 / 13	4 / 8
ve škole v rámci předmětu přírodopis, výchova ke zdraví, chemie, fyzika	1 / 3	6 / 12
zajímám se o to sám	0 / 0	1 / 2
Součet všech odpovědí	31	49

Z výsledků získaných z odpovědi na otázku číslo 16, znázorněných v tabulce číslo 9 plyne zajímavá výměna. Žáci šestého ročníku vnímají jako nejvýznamnější podíl způsobu získávání informací o první pomoci, akce ve škole pořádané zdravotnickou záchrannou službou (45 %), na druhém místě pak je získání informací ve škole v rámci projektového dne (26 %). V devátém ročníku se toto otáčí a největší podíl, přibližně 37 % přisuzují získávání informací ve škole v rámci projektového dne a 27 % pak ve škole na akcích pořádaných zdravotnickou záchrannou službou. Zde se dle mého opět výrazně projevuje účast žáků šestého ročníku na Helpíkově poháru, jak popisují výše. Dále z odpovědí plyne, že s rostoucím ročníkem, stoupá počet žáků, kteří vnímají, že informace k první pomoci získávají také v jednotlivých předmětech. V šestém ročníku tuto možnost označilo pouze 3 % žáků, kdežto v devátém 12 %. Což se dá předpokládat, neb žáci šestého ročníku se prozatím dle ŠVP, na rozdíl od žáků devátého ročníku nesetkali s předměty jako chemie

a fyzika. Přesto stojí za zvážení, zda tato hodnota není příliš nízká, zda by se v těchto předmětech neměla první pomoci věnovat větší pozornost.

Z odpovědí na otázku číslo 17 znázorněných v následující tabulce číslo 10, jsem se snažila zjistit, jakou formou tyto znalosti žáci nejčastěji získávají.

Tabulka 10 Zastoupení odpovědí na otázku zajišťující formu získávání informací o první pomoci

Odpovědi na otázku č. 17	6. ročník žáků	9. ročník žáků
pan/í učitel/ka nám o první pomoci vykládal/a v hodině	18	21
prakticky jsme si zkoušeli, jak některé prvky první pomoci provést	9	10
díval jsem se, jak záchranář předvádí první pomoc	4	8
jinak, napiš jak	3	2
četl jsem knihu	2	0

Odpovědi na otázky jsem si rozdělila mezi pasivní a aktivní formy získávání znalostí dle toho, zda žák do procesu získávání vkládá nějaké vlastní úsilí či rozhodnutí se tomuto tématu nějakým způsobem věnovat, nebo je mu jen předkládáno bez jeho rozhodnutí.

Tedy odpovědi: pan/í učitel/ka nám o první pomoci vykládal/a v hodině, díval jsem se, jak záchranář předvádí první pomoc, jsem zařadila mezi pasivní formy. A odpovědi: prakticky jsme si zkoušeli, jak některé prvky první pomoci provést, jinak, napiš jak, četl jsem knihu, pak mezi aktivní formy. Poté jsem vypočítala poměr zastoupení odpovědí v obou skupinách.

Tabulka 11 Poměr zastoupení pasivní a aktivní formy získávání znalostí

	6. ročník x krát	9. ročník x krát
Pasivní forma	22	29
Aktivní forma	14	12
Poměr pasivní/aktivní	1,6	2,4

Z poměru počtu odpovědí mezi pasivní a aktivní formou odpovědí plyne, že všichni žáci znalosti získávají převážně pasivní formou. Ovšem poměr mezi pasivní a aktivní formou je u žáka devátého ročníku vyšší než u žáků šestého ročníku. Škola přitom dle ŠVP klade důraz při realizaci této vzdělávací oblasti především na praktické dovednosti a jejich aplikace

v modelových situacích i v každodenním životě školy⁶¹. Pro potvrzení výsledku, že ve škole přijímají informace převážně pasivně jsem se rozhodla provést komparaci těchto dvou otázek.

Komparaci otázky číslo 16 a 17 jsem se tedy snažila zjistit, zda žáci, kteří přijímají informace k první pomoci pasivně je přijímají ve škole nebo mimo školu. A stejně tak kde převážně získávají informace aktivně.

Ze srovnání znázorněného v tabulce číslo 12 vyplývá, že 50 % žáků v šestém ročníku přijímá informace pouze ve škole, a to převážně pasivně. V devátém ročníku 71 % žáků přijímá informace o první pomoci pouze ve škole a opět převážně pasivní formou. 35 % žáků šestého ročníku a 25 % žáků devátého ročníku získávají informace současně ve škole i mimo školu, poměr pasivní a aktivní formy se u těchto žáků otáčí ve prospěch aktivní formy. Pouze 15 % žáků šestého ročníku a 4 % žáků devátého ročníku, získává informace pouze mimo školu. Komparace tedy potvrzuje, že škola je pro žáky významným zdrojem informací o první pomoci. Opět i zde se potvrzuje, že převažuje pasivní forma získávání těchto informací.

Tabulka 12 Komparace otázky 16 a 17

	6. ročník %	9. ročník %
Aktivní forma ve škole	15	25
Pasivní forma ve škole	35	46
Poměr pasivní/aktivní ve škole	2,5	1,8
Aktivní mimo i ve škole	25	17
Pasivní mimo i ve škole	10	8
Poměr pasivní/aktivní mimo i ve škole	0,4	0,5
Aktivní pouze mimo školu	15	0
Pasivní pouze mimo školu	0	4
Poměr pasivní/ aktivní pouze mimo školu	_*	_*
*nelze vyhodnotit		

⁶¹ ZŠ HOSTIVICE, Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání 1-2017/2018 verze druhá, ZŠ HOSTIVICE, 2016

Otázkou číslo 18 jsem zjišťovala to, zda a jak je pro ně oblast první pomoci reálná, nebo zda se s první pomocí setkávají jen v teoretické rovině.

Tabulka 13 % odpovědi na otázku 18

	6. ročník %	9. ročník %
ne	60	79
jiná	20	17
ano, ale první pomoc jsem neposkytoval/a	10	4
ano, poskytoval/a jsem první pomoc a volal/a na zdravotnickou záchrannou službu	10	0

Vyhodnocením odpovědí na otázku č 18. v tabulce číslo 13, se dá vyčíst, že 40 % žáků šestého ročníku, se nějakým způsobem již potkalo s podáváním první pomoci. Což může zvýšit jejich následný zájem o tuto problematiku a může to být spojeno se srovnatelnými výsledky s žáky devátého ročníku v situační části dotazníku. Toto domněnku jsem se dále pokusila potvrdit komparací otázek číslo 17 a 18.

Komparací dat z otázek číslo 17 a 18 jsem se snažila zjistit, zda se u žáků, kteří se již nějakým způsobem s poskytováním první pomoci setkali, projevuje aktivní zájem o tuto problematiku. Srovnání odpovědí jsem zaznamenala do tabulky číslo 13. Z tabulky vyplývá, že 5 žáků 6. ročníku, kteří se s podáváním první pomoci setkali je aktivních i v získávání informací o ní. Zatímco 3 žáci i přestože již byli účastníky podávání první pomoci, aktivně informace o ní nevyhledávají. V devátém ročníku je situace naprosto opačná. 4 žáci, kteří se s podáváním první pomoci setkali nejsou aktivní v získávání informací o ní a pouze jeden žák, který se již s podáváním první pomoci setkal aktivní je. Tedy výrazná většina těch žáků 9. ročníku, kteří se s první pomocí již setkali se aktivně o první pomoc nezajímají. Je tedy zřejmé, že setkání se s podáváním první pomoci motivuje k zájmu o ní pouze žáky šestého ročníku.

Tabulka 14 Komparace otázek číslo 17 a 18

	6. ročník	9. ročník
Žáci, kteří se setkali s první pomocí a jsou AKTIVNÍ v získávání informací o první pomoci	5	1
Žáci, kteří se setkali s první pomocí a jsou PASIVNÍ v získávání informací o první pomoci	3	4

Zhodnocením výsledků získaných ze všech tří otázek se domnívám, že žáci této vybrané školy získávají informace převážně ve škole a ve větší míře pasivní formou. Zavedením programu Heplíkův Pohár se pak snižuje podíl mezi pasivní a aktivní formou získávání znalostí v předlékařské první pomoci.

Dílčí otázka číslo 3, byla tedy zodpovězena.

Doporučení do praxe

Doporučení do praxe jsem rozdělila na doporučení pro výuku v jednotlivých předmětech, doporučení pro projektové dny a doporučení pravidelných akcí. V doporučeních vycházím z výsledků dotazníkového šetření a popisu způsobů zařazení výuky první pomoci. Kde jako slabé stránky výuky na vybrané základní škole vnímám, nižší úroveň teoretických znalostí, převážně pasivní způsob výuky a malou motivaci žáků v získávání informací o předlékařské první pomoci.

- **Doporučení pro výuku v jednotlivých předmětech**

Zvětšit důraz na předávání informací o bezpečnosti práce a první pomoci žáků v konkrétních předmětech jako je chemie a fyzika, řešením konkrétních situací, jako je požití chemikálie. V biologii pak zaměřit pozornost na informace o základních životních funkcích, a to nejen teoreticky, ale i praktickými pokusy, jako měření tepu nebo počtu nádechů, a jejich změny v různých situacích.

- **Doporučení pro dny projektu Ochrana za mimořádných událostí**

Věnovat větší pozornost první pomoci jako takové, zaměřit se na nacvičování řešení konkrétních situací, jako pomoc při hypoglykemickém šoku nebo epileptickém záchvatu.

- **Doporučení pravidelných akcí a účasti na soutěžích**

Zavedení pravidelného opakování akcí, při kterých si žáci mohou aktivně nacvičit podávání první pomoci v různých situacích, ideálně zážitkovou metodou a za účasti odborníků z praxe. Interaktivní kurzy akreditované MŠMT pořádají například organizace: Zdravotníci s.r.o. (www.zdravotnici.cz), PrPOM (<https://www.prpom.cz/category/kurzy-prvni-pomoci/prvni-pomoc-zakladni-skoly-skolky>), Zdravotnické záchranné služby jednotlivých krajů. A také školení mladých zdravotníků ČČK.

Zapojení žáků prvního i druhého stupně do soutěží v této tématice, jako například Mladých zdravotníků pořádaných ČČK, nebo již výše zmiňovaný Helpík.

Neméně důležitým prvkem vzhledem k rozvoji metodik první pomoci je pravidelné školení pedagogů, včetně kurzů didaktiky první pomoci.

Závěr

V teoretické části práce jsem se věnovala předlékařské první pomoci, jejím cílům, typům a základním pojmům. Poté také základním postupům předlékařské první pomoci v situacích, do kterých se mohou dostat žáci základní školy a které jsou použité v dotazníkovém šetření. V další části pak předlékařské první pomoci na základní škole, a jejímu ukotvení v RVP.

V praktické části pak popisuji předlékařskou první pomoc v ŠVP Základní školy Hostivice a konkrétní způsoby výuky předlékařské první pomoci v této škole. Hlavním cílem práce bylo zjistit úroveň znalosti (počet správných odpovědí) žáků druhého stupně v předlékařské první pomoci, pomocí dotazníkového šetření. Zjistila jsem, že žáci na otázky správně odpověděli v 70 % a také, že počet správných odpovědí roste s dosaženým ročníkem, nicméně jsem očekávala výraznější nárůst počtu správných odpovědí v devátém ročníku. Dalším cílem bylo zjistit, zda jde o znalosti teoretické nebo situační. Zjistila jsem, že převládají správné odpovědi na situační otázky nad teoretickými, což považuji za velmi důležité, neb ač je nutné, aby se oba typy znalostí doplňovaly, nakonec v reálné situaci bude důležitější vědět, jak zasáhnout a postupovat. Na základě informací získaných studiem ŠVP vybrané základní školy, výsledku dotazníkového šetření a rozhovorů s pedagogy a žáky, jsem se pokusila vytvořit konkrétní doporučení pro praxi k výuce předlékařské první pomoci na vybrané základní škole.

Seznam použitých informačních zdrojů

Aktuální informace č. 4/2016 Zdravotnická záchranná služba 2015, ÚZIS ČR Dostupné online: <http://www.uzis.cz/rychle-informace/zdravotnicka-zachranna-sluzba-2015>

AUSTIN, Margaret, Rudy CRAWFORD a Vivien J. ARMSTRONG. *První pomoc: autorizovaná příručka organizací St John Ambulance, St Andrew's First Aid a British Red Cross*. Přeložil Petr STRÍBRNÝ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-386-1, str.70.

BERAN, Tomáš. *Dopravní nehody: právní rádce pro každého řidiče: [včetně návodu na poskytnutí první pomoci]*. Brno: Computer Press, 2007. Rady a tipy pro řidiče (Computer Press). ISBN 978-80-2511-791-0.

BIRDSALL, John. *Co dělat v nouzových situacích*. Praha: Reader's Digest, 2013. ISBN 978-80-7406-222-3.

BOELTS, Maribeth, Darwin BOELTS a Marina MEGALE. *Kids to the rescue!: first aid techniques for kids*. Rev. ed. Seattle, Wash.: Parenting Press, 2003. ISBN isbn1-884734-78-2.

BYDŽOVSKÝ, Jan. *První pomoc: příručka pro pedagogy základních a mateřských škol*. Svitavy: Střední zdravotnická škola, 2012. ISBN 978-80-260-3131-4.

FRANĚK, Ondřej. *Manuál dispečera zdravotnického operačního střediska*. 8. vydání. Praha: Ondřej Franěk, 2016. ISBN 978-80-905651-1-1.

FRANĚK, Ondřej. *První pomoc a právo* [online]. 2014-03 [cit. 2017-02-17]. S. 1. PDF. Dostupné online: https://www.zachrannaslužba.cz/zajimavosti/2014_prvni_pomoc_pravo.pdf

HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Zásady laické první pomoci*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-03-0.

HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Krizově intervenční minimum pro pedagogické pracovníky: ochrana zdraví a první pomoc*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-782-3.

HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Zásady předlékařské první pomoci*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-647-5

HASÍK, Juljo. *Standardy první pomoci* [online]. 2017. Praha: Český červený kříž [cit. 2018-05-04]. ISBN 978-80-87729-17-5. Dostupné z: <http://www.cervenykriz.eu/cz/standardy/standardy-prvni-pomoci-2017.pdf>

Helpikův pohár [online]. [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: www.helpik.cz

HOLLER, Johannes R. *Sílu šedým buňkám: jak vylákáte svůj mozek ze zálohy*. Praha: Pragma, c1996. ISBN 8072050575.

HOUŠKOVÁ, Štěpánka. *Obecné zásady předlékařské první pomoci*. Praha: Hipokampus, 2012. ISBN 978-80-905113-0-9.

HZSCR *Tísňová linka 112 v otázkách a odpovědích* 2009-02 [cit. 2018-12-18] Dostupné online: <https://www.hzscr.cz/clanek/zpravodajstvi-unor-2009-tisnova-linka-112-v-otazkach-a-odpovedich.aspx>

HZSCR *Tísňová volání v České republice* [cit. 2018-12-18] Dostupné online: <https://www.hzscr.cz/clanek/tisnova-volani-v-ceske-republice.aspx>

KELNAROVÁ, Jarmila. *První pomoc I: pro studenty (3)oborů*. Praha: Grada, 2007. Sestra (Grada). ISBN 9788024721828.

KURUCOVÁ, Andrea. *První pomoc: pracovní sešit pro SZŠ a zdravotnická lycea. 2.*, dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. Sestra (Grada). ISBN 978-80-2474-582-4

PODANÁ RUKA, *Metodika k prevenci dětských úrazů*. Praha: Akademos, 2005. 96 s. Dostupné online: <http://www.hzscr.cz/clanek/tisnova-volani-v-ceske-republice.aspx>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2016, [cit. 2018-03-26]. Dostupné online: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2016.pdf

RŮŽIČKA, Radomír. *Předlékařská první pomoc alternativními metodami*. Ilustroval Jana LOŠŤÁKOVÁ, ilustroval Michal LOŠŤÁK. Olomouc: Poznání, c2007. ISBN 978-80-86606-72-9.

ŠTĚPÁNEK, Karel a Robert PLESKOT. *První pomoc zážitkem*. 10., přeprac. a dopl. vyd., V CPress 2. V Brně: CPress, 2014. ISBN 978-80-264-0105-6.

TRUHLÁŘ, Anatolij, ed. DOPORUČENÉ POSTUPY PRO RESUSCITACI ERC 2015: Souhrn doporučení. *Urgentní medicína*. 2015, **18**. ISSN 1212-1924.

Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: deváté. Praha: Armex Publishing, 2018. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-56-4.

ZDRAVOTNICTVÍ ČR: *Stručný přehled činnosti oboru diabetologie a endokrinologie za období: 2007-2015* NZIS REPORT č. K/1 09/2016 [cit. 2019-02-07]. Dostupné online: https://www.uzis.cz/.../nzis_rep_2017_K01_A004_report_16_diabet_endokrin.docx

ZŠ HOSTIVICE, *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání 1-2017/2018 verze druhá*, ZŠ HOSTIVICE, 2016

Seznam příloh

Příloha 1: Ukázka nevyplněného dotazníku

Příloha 2: Ukázka vyplněného dotazníku 6. ročník

Příloha 3: Ukázka vyplněného dotazníku 9. ročník

Příloha 1 – Ukázka nevyplněného dotazníku

Znalosti žáků druhého stupně ZŠ v předlékařské první pomoci

Znalosti žáků druhého stupně ZŠ v předlékařské první pomoci

Dobrý den,

předkládám před Vás dotazník, kterým je součástí praktické části mé bakalářské práce. Prosím Vás o jeho vyplnění, čím mi s mou bakalářskou prací velmi pomůžete. Děkuji!

Při vyplňování dbejte instrukcí u jednotlivých otázek.

1. Který ročník ZŠ navštěvuješ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

2. Správné číslo na zdravotnickou záchrannou službu je

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 155
- 158
- 150

3. Když chceš volat na čísla 112, 150, 158, 155

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- musíš mít dostatek kreditu v telefonu
- je jedno jaký máš kredit, volání je zdarma
- musíš mít v telefonu data

4. Jaké jsou základní životní funkce

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Bezvědomí a dýchání
- Vědomí a dýchání
- Zachovaný krevní oběh a dýchání

5. Co je to bezvědomí

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Stav zraněného člověka, který křičí a volá o pomoc
- Stav člověka který neví, jak se jmenuje
- Stav člověka který, si neuvědomuje sebe ani okolí

6. Kolikrát se za minutu nadechne dospělý člověk

Nápověda k otázce: *Napište odpověď*

7. Zraněný/á normálně dýchá, když

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- se nadechne 5krát za minutu
- se nadechne 12x za minutu
- se nadechne 25krát za minutu

8. Kolikrát musí laik stlačit hrudník při správné masáži srdce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Přibližně 100krát za minutu
- Přibližně 50krát za minutu
- V rytmu 10krát pauza minutu a 10krát

9. Představ si situaci: Kamarád/ka spadl/a z kola, leží na cestě a křičí. Jaký bude postup, než zavoláš zdravotnickou záchrannou službu

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhlédnu se, zda je tam někdo jiný, pokud ano, můžu odejít pryč
- Rozhlednu se a zhodnotím situaci, zda je pro mne a chlapce moje pomoc bezpečná, potom zjistím, co se vlastně stalo, a dle situace reaguji
- Nedělám nic, abych situaci ještě nezhoršil

10. Pokud zraněný/á nereaguje a nedýchá stejně jako ty, je jasné že

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Musím zjistit puls, hledáním na zápěstí
- Nezdržuji se hledáním pulzu a ihned začnu s masáží srdce
- Položím ho na bok a bouchnu do zad

11. Co uděláš, když uvidíš kamaráda, který leží na zemi a má křeče a záškuby v celém těle, svíjí se a nereaguje na tebe

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Silou ho držím, aby si neublížil, mezi zuby mu dám nějakou věc, aby se nepokousal, zavolám zdravotní záchrannou službu
- Ochráním hlavu před nárazy, odstraním nebezpečné předměty, zavolám zdravotní záchrannou službu a po odeznění křečí kontroluji dýchání
- Otočím ho na záda a podložím nohy a počkám až ho to přejde

12. Na co nesmím v první řadě zapomenout, pokud jsem svědkem dopravní nehody

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Vytáhnout zraněného z auta
- Vyfotit si okolí
- Dát pozor na bezpečnost svou i ostatních

13. Pokud někdo vypije nějakou chemikálii, například ze špatně označené láhve

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Vyvolám zvracení tím, že mu dám napít coca-coly, zavolám pomoc
- Vyvolám zvracení tím, že se předkloním a stlačuji žaludek, zavolám pomoc
- Nevývolám zvracení a zavolám kvalifikovanou pomoc

14. Kamarád/ka si vrazil/a při pádu do ruky hřebík, ten mu tam stále drží. Co uděláš?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Vytáhnou hřebík, vyčistím ránu a podle velikosti díry se rozhodnu, zda navštívit lékaře či kontaktuji dospělého
- Nevytahuji hřebík, naopak jej zafixuji, například obvazem a co nejrychleji kontaktuji lékaře či dospělého
- Vytáhnou hřebík a když mu nepoteče krev, nemusí k lékaři

15. Kamarád/ka, o které/m víš, že má cukrovku, je najednou zmatený/á, třese se a potí.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Najdu jeho/jí inzulínové pero a píchnu mu inzulín, a počkám až mu bude lépe
- Dám mu/jí rychle cokoli sladkého, například džus a počkám až mu bude lépe
- Dám mu/jí napít velkého množství vody a počkám až mu bude lépe

16. Kde jsi se setkal/a s informacemi ohledně první pomoci.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Ve škole v rámci předmětu přírodopis – výchova ke zdraví – chemie – fyzika
- Ve škole v rámci projektového dne – příprava vlastních projektů
- Ve škole na akcích pořádaných zdravotní záchranou službou
- Mimo školu, na kroužcích a podobných aktivitách
- Zajímám se o to sám
- Jinde, napiš kde...

17. Jakou formou jsi získal/a zkušenosti a znalosti o první pomoci

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Pan učitel/ka nám o první pomoci vykládal v hodině
- Četl/a jsem si knihu
- Prakticky jsme si zkoušeli, jak některé prvky první pomoci provést
- Díval/a jsem se, jak záchranář předvádí první pomoc
- Jinak, napiš jak...

18. Byl/a jsi někdy v situaci, kdy bylo potřeba poskytnout první pomoc?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, ale první pomoc jsem neposkytoval/a
- Ano, poskytl/a jsem první pomoc a volal/a na zdravotnickou záchranou službu
- Ne
- Jiná...

Příloha 2: Ukázka vyplněného dotazníku 6. ročník

Znalosti žáků druhého stupně ZŠ v předlékařské první pomoci

Znalosti žáků druhého stupně ZŠ v předlékařské první pomoci

Dobrý den,

předkládám před Vás dotazník, kterým je součástí praktické části mé bakalářské práce. Prosím Vás o jeho vyplnění, čím mi s mou bakalářskou prací velmi pomůžete. Děkuji!

Při vyplňování dbejte instrukcí u jednotlivých otázek.

1. Který ročník ZŠ navštěvuješ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

6.
 7.
 8.
 9.

2. Správné číslo na zdravotnickou záchrannou službu je

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

155
 158
 150

3. Když chceš volat na čísla 112, 150, 158, 155

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

musíš mít dostatek kreditu v telefonu
 je jedno jaký máš kredit, volání je zdarma
 musíš mít v telefonu data

 on-line dotazníky zdarma – www.surveio.com 1

Obrázek 2 Vyplněný dotazník 6. ročník, str.1

4. Jaké jsou základní životní funkce

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Bezvědomí a dýchání
 Vědomí a dýchání
 Zachovaný krevní oběh a dýchání

5. Co je to bezvědomí

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Stav zraněného člověka, který křičí a volá o pomoc
 Stav člověka který neví, jak se jmenuje
 Stav člověka který, si neuvědomuje sebe ani okolí

6. Kolikrát se za minutu nadechne dospělý člověk

Nápověda k otázce: *Napište odpověď*

20x

7. Zraněný/á normálně dýchá, když

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- se nadechne 5krát za minutu
 se nadechne 12x za minutu
 se nadechne 25krát za minutu

8. Kolikrát musí laik stlačit hrudník při správné masáži srdce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Přibližně 100krát za minutu
 Přibližně 50krát za minutu
 V rytmu 10krát pauza minutu a 10krát

9. Představ si situaci: Kamarád/ka spadl/a z kola, leží na cestě a křičí. Jaký bude postup, než zavoláš zdravotnickou záchrannou službu

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhlédnu se, zda je tam někdo jiný, pokud ano, můžu odejít pryč
- Rozhlédnu se a zhodnotím situaci, zda je pro mne a chlapce moje pomoc bezpečná, potom zjistím, co se vlastně stalo, a dle situace reaguji
- Nedělám nic, abych situaci ještě nezhoršil

10. Pokud zraněný/á nereaguje a nedýchá stejně jako ty, je jasné že

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Musím zjistit puls, hledáním na zápěstí
- Nezdržuji se hledáním pulzu a ihned začnu s masáží srdce
- Položím ho na bok a bouchnu do zad

11. Co uděláš, když uvidíš kamaráda, který leží na zemi a má křeče a záškuby v celém těle, svíjí se a nereaguje na tebe

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Silou ho držím, aby si neublížil, mezi zuby mu dám nějakou věc, aby se nepokousal, zavolám zdravotní záchrannou službu
- Ochráním hlavu před nárazy, odstráním nebezpečné předměty, zavolám zdravotní záchrannou službu a po odeznění křečí kontroluji dýchání
- Otočím ho na záda a podložím nohy a počkám až ho to přejde

12. Na co nesmím v prvé řadě zapomenout, pokud jsem svědkem dopravní nehody

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Vytáhnout zraněného z auta
- Vyfotit si okolí
- Dát pozor na bezpečnost svou i ostatních

Obrázek 4 Vyplněný dotazník 6. ročník, str.3

13. Pokud někdo vypije nějakou chemikálii, například ze špatně označené láhve

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Vyvolám zvracení tím, že mu dám napít coca-coly, zavolám pomoc
- Vyvolám zvracení tím, že se předkloním a stlačuji žaludek, zavolám pomoc
- Nevývolám zvracení a zavolám kvalifikovanou pomoc

14. Kamarád/ka si vrazil/a při pádu do ruky hřebík, ten mu tam stále drží. Co uděláš?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Vytáhnu hřebík, vyčistím ránu a podle velikosti díry se rozhodnu, zda navštívit lékaře či kontaktuji dospělého
- Nevytahuji hřebík, naopak jej zafixuji, například obvazem a co nejrychleji kontaktuji lékaře či dospělého
- Vytáhnu hřebík a když mu nepoteče krev, nemusí k lékaři

15. Kamarád/ka, o které/m víš, že má cukrovku, je najednou zmatený/á, třese se a potí.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Najdu jeho/jí inzulinové pero a píchnu mu inzulin, a počkám až mu bude lépe
- Dám mu/jí rychle cokoli sladkého, například džus a počkám až mu bude lépe
- Dám mu/jí napít velkého množství vody a počkám až mu bude lépe

16. Kde jsi se setkal/a s informacemi ohledně první pomoci.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Ve škole v rámci předmětu přírodopis – výchova ke zdraví – chemie – fyzika
- Ve škole v rámci projektového dne – příprava vlastních projektů
- Ve škole na akcích pořádaných zdravotní záchranou službou
- Mimo školy, na kroužcích a podobných aktivitách
- Zajímám se o to sám
- Jinde, napiš kde...

17. Jakou formou jsi získal/a zkušenosti a znalosti o první pomoci

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Pan učitel/ka nám o první pomoci vykládal v hodině
- Četl/a jsem si knihu
- Prakticky jsme si zkusili, jak některé prvky první pomoci provést
- Díval/a jsem se, jak záchranář předvádí první pomoc
- Jinak, napiš jak...

18. Byl/a jsi někdy v situaci, kdy bylo potřeba poskytnout první pomoc?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, ale první pomoc jsem neposkytoval/a
- Ano, poskytl/a jsem první pomoc a volal/a na zdravotnickou záchranou službu
- Ne
- Jiná...

Příloha 3: Ukázka vyplněného dotazníku 9. ročník

Znalosti žáků druhého stupně ZŠ v předlékařské první pomoci

JINA
X 1

Znalosti žáků druhého stupně ZŠ v předlékařské první pomoci

Dobrý den,

předkládám před Vás dotazník, kterým je součástí praktické části mé bakalářské práce. Prosím Vás o jeho vyplnění, čím mi s mou bakalářskou prací velmi pomůžete. Děkuji!

Při vyplňování dbejte instrukcí u jednotlivých otázek.

1. Který ročník ZŠ navštěvuješ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

6.

7.

8.

9.

2. Správné číslo na zdravotnickou záchranou službu je

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

155

158

150

3. Když chceš volat na čísla 112, 150, 158, 155

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

musíš mít dostatek kreditu v telefonu

je jedno jaký máš kredit, volání je zdarma

musíš mít v telefonu data

 on-line dotazníky zdarma – www.surveio.com 1

Obrázek 7 Vyplněný dotazník 9. ročník, str.1

4. Jaké jsou základní životní funkce

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Bezvědomí a dýchání
- Vědomí a dýchání
- Zachovaný krevní oběh a dýchání

5. Co je to bezvědomí

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Stav zraněného člověka, který křičí a volá o pomoc
- Stav člověka který neví, jak se jmenuje
- Stav člověka který, si neuvědomuje sebe ani okolí

6. Kolikrát se za minutu nadechne dospělý člověk

Nápověda k otázce: *Napište odpověď*

12

7. Zraněný/á normálně dýchá, když

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- se nadechne 5krát za minutu
- se nadechne 12x za minutu
- se nadechne 25krát za minutu

8. Kolikrát musí laik stlačit hrudník při správné masáži srdce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Přibližně 100krát za minutu
- Přibližně 50krát za minutu
- V rytmu 10krát pauza minutu a 10krát

Obrázek 8 Vyplněný dotazník 9. ročník, str.2

9. Představ si situaci: Kamarád/ka spadl/a z kola, leží na cestě a křičí. Jaký bude postup, než zavoláš zdravotnickou záchrannou službu

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Rozhlédnu se, zda je tam někdo jiný, pokud ano, můžu odejít pryč
- Rozhlednu se a zhodnotím situaci, zda je pro mne a chlapce moje pomoc bezpečná, potom zjistím, co se vlastně stalo, a dle situace reaguji
- Nedělám nic, abych situaci ještě nezhoršil

10. Pokud zraněný/á nereaguje a nedýchá stejně jako ty, je jasné že

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Musím zjistit puls, hledáním na zápěstí
- Nezdržuji se hledáním pulzu a ihned začnu s masáží srdce
- Položím ho na bok a bouchnu do zad

11. Co uděláš, když uvidíš kamaráda, který leží na zemi a má křeče a záškuby v celém těle, svíjí se a nereaguje na tebe

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Silou ho držím, aby si neublížil, mezi zuby mu dám nějakou věc, aby se nepokousal, zavolám zdravotní záchrannou službu
- Ochráním hlavu před nárazy, odstraním nebezpečné předměty, zavolám zdravotní záchrannou službu a po odeznění křečí kontroluji dýchání
- Otočím ho na záda a podložím nohy a počkám až ho to přejede

12. Na co nesmím v prvé řadě zapomenout, pokud jsem svědkem dopravní nehody

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Vytáhnout zraněného z auta
- Vyfotit si okolí
- Dát pozor na bezpečnost svou i ostatních

13. Pokud někdo vypije nějakou chemikálii, například ze špatně označené láhve

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Vytáhnu zvracení tím, že mu dám napít coca-coly, zavolám pomoc
- Vytáhnu zvracení tím, že se předkloním a stlačuju žaludek, zavolám pomoc
- Nevyvolám zvracení a zavolám kvalifikovanou pomoc

14. Kamarád/ka si vrazil/a při pádu do ruky hřebík, ten mu tam stále drží. Co uděláš?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Vytáhnu hřebík, vyčistím ránu a podle velikosti díry se rozhodnu, zda navštívit lékaře či kontaktuji dospělého
- Nevytáhnu hřebík, naopak jej zafixuji, například obvazem a co nejdříve kontaktuji lékaře či dospělého
- Vytáhnu hřebík a když mu nepoteče krev, nemusí k lékaři

15. Kamarád/ka, o které/m víš, že má cukrovku, je najednou zmatený/á, třese se a potí.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Najdu jeho/jí inzulínové pero a píchnu mu inzulín, a počkám až mu bude lépe
- Dám mu/jí rychle cokoliv sladkého, například džus a počkám až mu bude lépe
- Dám mu/jí napít velkého množství vody a počkám až mu bude lépe

16. Kde jsi se setkal/a s informacemi ohledně první pomoci.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Ve škole v rámci předmětu přírodopis – výchova ke zdraví – chemie – fyzika
- Ve škole v rámci projektového dne – příprava vlastních projektů
- Ve škole na akcích pořádaných zdravotní záchranou službou
- Mimo školu, na kroužcích a podobných aktivitách
- Zajímám se o to sám
- Jinde, napiš kde... O-dinace v tříškové zahradě Z

Obrázek 10 Vyplněný dotazník 9. ročník, str.4

17. Jakou formou jsi získal/a zkušenosti a znalosti o první pomoci

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Pan učitel/ka nám o první pomoci vykládal v hodině
- Četl/a jsem si knihu
- Prakticky jsme si zkoušeli, jak některé prvky první pomoci provést
- Díval/a jsem se, jak záchranář předvádí první pomoc
- Jinak, napiš jak...

18. Byl/a jsi někdy v situaci, kdy bylo potřeba poskytnout první pomoc?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, ale první pomoc jsem neposkytoval/a
- Ano, poskytl/a jsem první pomoc a volal/a na zdravotnickou záchranou službu
- Ne
- Jiná...

Obrázek 11 Vyplněný dotazník 9. ročník, str.5